Tartu Ülikool
Geograafia Instituut

Tallinna loomemajanduse andmebaasi esmane ülevaade: loomemajandussektori struktuur, mahud ja ruumiline paiknemine

Koostanud: Siiri Silm, Anto Aasa, Rein Ahas
Kommentaarid ja täiendused oodatud: siiri@ut.ee

Tartu 2006

Sisukord

Sissejuhatus 3
1. Loomemajanduse tähtsus 5
2. Loomemajanduse olukord Eestis 7
3. Tallinna loomemajanduse kaardistamise metoodika 9
   3.1 Tallinna loomemajanduse andmebaas 9
      Andmete kogumise metoodika 9
      Tallinna loomemajanduse andmebaasi struktuur 14
   3.2 EKA-ga seotud inimeste mobiilpositsioneerimine 17
   3.3 Analüüsi meetodid 17
4. Tallinna loomemajandus 19
5. Tallinna loomemajanduse paiknemine 22
   5.1 Loomemajanduse paiknemise ruumilised aspektid 22
   5.2 Loomemajanduse paiknemine tegevusalade lõikes 25
   5.3 Loomemajanduse paiknemine käibe ja töötajate arvu järgi 34
6. EKA-ga seotud loomeinimeste ajalis-ruumiline käitumine 38
   6.1 Loomeinimeste ruumiline paiknemine 38
   6.2 Loomeinimeste liikumise ajaline rütm 41
   6.3 Loomeinimestele olulised teenused ning meeldivad ja ebameeldivad kohad 44
7. Ettepanekud Tallinna loomemajanduse andmebaasi täiendamiseks 46
8. Ettepanekud loomemajanduse arendamiseks Tallinnas 48
Kokkuvõte 50
Kasutatud kirjandus 51
Lisad 52
   Lisa 1. Tallinna loomemajanduse andmetabel 52
   Lisa 2. Tallinna loomemajanduse aadresside kaardikiht 53

Sissejuhatus

Loominguga seotud tegevusvaldkondade kirjeldamiseks on kasutatud mitmeid erinevaid mõisteid, seda mitte ainult eesti keeles vaid ka inglise keeles. Loomevaldkonna kirjeldamiseks on enam kasutatud mõisteid *creative industries* (Inglismaa, Austraalia, Uus-Meremaa, Singapur), eesti keeles loovtööstus või loomemajandus või *cultural industries* (Soome, Saksamaa, Hispaania, Jaapan, Hiina, Lõuna-Korea) ehk kultuuritööstus. Käesolevas töös on kasutatud selle valdkonna kirjeldamiseks mõistet *loomemajandus*. Loomemajandusega tegelevat äriettevõtet nimetatakse töös *loomeettevõtteks*, kuna valdkonnas tegeleb palju mittetulundus- ja avaliku sektori organisatsioone, siis nimetatakse neid kõiki kokku *loomekollektiivideks*.

Nagu erinevates riikides kasutatakse loomemajanduse kirjeldamiseks erinevaid mõisteid, defineeritakse ka loomemajandust ennast erinevalt, hõlmates erinevaid valdkondi erineval moe. Loomemajanduse defineerimise üle on palju ka laiemalt diskuteeritud (Gibson ja Kong 2005), mis näitab, et ühte õiget lahendust ei olegi. Eesti on loomemajanduse määratlemisel toetunud Suurbritannias väljatöötatud definitsioonile, seda teataval määral täiendades ja meie oludega kohandades. Eesti Konjunktuuriinstituudi uuringus „Eesti loomemajanduse kaardistamine ja analüüs" (2005), mis on esimeseks loomemajanduse alaseks tööks Eestis, on defineeritud loomemajandus järgnevalt: „*Loomemajandus on majandussektor, mis põhineb individuaalsel ja kollektiivsel loovusel, oskustel ja andel ning mis on võimeline looma heaolu ja töökohti läbi intellektuaalse omandiloomise ja kasutamise*".

Loometegevusega seotud valdkond on väga mitmekesine ning tihedalt väga paljude teiste valdkondadega seotud. Loomemajanduse puhul ei ole tegemist eraldi kultuurivaldkonnaga, vaid just eri kultuurisektoreid hõlmava ja ühendava valdkonnaga. Loomemajandus avaldab järjest suuremat mõju ka teistele majandussektoritele, integreerides ka neisse loovust. 1980ndate lõpul mõisteti kultuuritööstuse all ennekõike kauneid kunste, praegu mahub loomemajanduse alla valdkondi reklaamist mänguasjadeni (Herkül 2005). Loomemajandus on suurelt osalt märkide ja sümbolite tööstus. Loomemajandusel on tihe seos kirjastamise, trükitööstuse, televisiooni, teatri, kuid aina enam ka meedia, hariduse ja turismi valdkonnaga, samuti linnade uuendamise ning riigi ja linna maine/imago kujundamisega.

Loomemajandusega seotud valdkondade hulk ning nende osatähtsus majanduses kasvab pidevalt. Näiteks Londoni loovtööstus on kogumahult suurem kui kõik teised tööstusharud kokku, aastane kasv on vähemalt 8,5%, tööhõives on see kolmandal kohal ning tööhõive kasvu kiiruselt teine valdkond (Keskküla 2004). Eesti loomemajanduse maht on täna natuke väiksem kui arenenud Lääneriikides, moodustades 3% kogu Eesti majandusest (Eesti Konjunktuuriinstituut 2005), kuid selle tähtsus, konkurentsivõimelisus ja integreeritus teiste majandussektoritega kasvab tõenäoliselt tulevikus oluliselt. Käesoleva töö käigus saadud ülevaade loomekollektiividest näitas, et paljud loomekollektiivid Eestis on välja arenenud nõukogude perioodi kultuurikihist ja edukaks arenguks on vaja sellega kaasnevat haridust ja põlvkonnavahetust varakult adresseerida.

Loomemajandus on üks olulisemaid komponente linnade majanduselus, selle baasil kujuneb kesklinna identiteet, kultuurielu ja majandus. See kõik on omakorda

eelduseks kvaliteetse ja arenemisvõimelise linnakeskkonna arenguks. Loomemajandusel on suur tähtsus ka kiiresti muutuvate linnade arengus, kus nad on täitnud laialivalguvate linnade tühjenevaid keskusi uute funktsioonide ja atraktiivsete tegevustega. Loomemajanduse üheks aluseks on turism, väga paljud tooted ja väljundid on suunatud turistidele.

Eestis on loomemajanduse uurimisega veel väga vähe tegeletud. Esimene mahukam Eesti loomemajanduse olukorda iseloomustav uurimus valmis 2005. aastal Eesti Konjunktuuriinstituudis pealkirjaga „Eesti loomemajanduse kaardistamine ja analüüs". Selles töös anti esimesed soovitused, kuidas loomemajandust üldse võiks Eestis käsitlema ja nägema hakata, mida see Eesti kontekstis tähendab, mis vajab täiendavat uurimist ning millest põhimõtteliselt tuleks alustada. Järgnev, Eesti Tuleviku-uuringute Instituudi poolt 2005. aastal valminud uurimus „Loomemajanduse arendamine Eestis – ettepanekud tulevikuks", käsitleb loomemajanduse üldiseid trende, olemasolevaid strateegia- ja teisi dokumente eesmärgiga tekitada arusaama sellest pinnasest, millelt loomemajanduse arendamine hakkab edaspidi toimuma, suur tähelepanu on eri maade praktikatel, käsitledes üleriigilisi (üle-Euroopalisi) loomemajanduse arendamisega seonduvaid tegevusi ning tuuakse ka konkreetsete riikide näiteid. Tuuakse välja ka loomemajanduse võimalikud arendamisviisid Eestis, üldised põhimõtted, mida loomemajanduse arendamisel tuleks silmas pidada, pakutakse välja põhimõtteline lähenemisskeem loomemajanduse arendamiseks ja sellega seostuvalt võimalike valikute tegemiseks.

Eelnevad loomemajanduse uurimused on aluseks ka käesolevale tööle, mille eesmärgiks on koostada Tallinna loomemajanduse andmebaas. Andmebaasi koostamiseks kaasajastati, kontrolliti ja seoti ruumiga Äriregistri andmestik. Metoodikat kontrolliti pisteliselt välitöödel. Andmebaasi põhjal antakse töös põgus ülevaade Tallinna loomemajandussektori struktuurist, mahtudest ja ruumilisest paiknemisest. Täiendavalt on töösse lisatud lühike ülevaade ühe loomeinimeste grupi ajalis-ruumilisest käitumisest Tallinna linnas. Nimelt on loomemajandus erinevalt paljudest teistest majandusharudest väga tihedalt seotud osaliste kodu- ja suhtluspiirkondadega. Selle kaudu lülituvad loomemajandusse alternatiivsed elupiirkonnad ja kvaliteetne linnaruum.

Autorid tänavad kõiki kaastööd teinud loomekollektiive ja teisi osalenud inimesi.

1. Loomemajanduse tähtsus

Loomemajandus on väga kiiresti arenev valdkond ja hõlmab aina suurema osa majandusest. Globaalne majandus on ümber kujunemas materiaalsete asjade tootmiselt väärtuse toomisele, olulised on seejuures märgid ja sümbolid. Loomemajandus tungib üha enam uutesse majandusvaldkondadesse ning tulevikus muutub enamus majandusest loomemajanduseks või sellega mingil viisil seotuks.

Loomemajandus tervikuna aitab kujundada keskkonda ja tingimusi kogu ühiskonna loovuse arenguks, seeläbi paraneb elukeskkonna kvaliteet, sotsiaalne keskkond muutub loomingulisemaks ning ka iga indiviidi elu täiuslikumaks ja huvitavamaks. Läbi loomemajanduse arengu paraneb ka riigi, regiooni või linna rahvusvaheline imago ja atraktiivsus välisinvestorite silmis.

Üha enam kujuneb arenenud riikides välja trend, et töötlev tööstus liigub välja, vähem arenenud regioonidesse nagu Aasia, India või Lõuna-Ameerika, arenenud riikidesse jääb aga selle loomingulisem osa: teadus- ja arendus, projekteerimine, kujundamine, disain, projektijuhtimine, marketing jms. Sarnane tendents toimub ka riigisiseselt linnades ja nende ümber: tööstus, mis kunagi oli koondunud peamiselt linnadesse, on juba sealt lahkumas linna servadesse või suurematesse transpordisõlmedesse, linnakeskustesse koondub aga meedia, reklaami, kunsti, arhitektuuri valdkond, kõrgharidus, finantsasutused, informatsiooni ja kommunikatsiooni tehnoloogia jms.

Aina enam räägitakse, et kultuur, loovus ja innovatiivsus saavad peamiselt linnasid iseloomustavateks mõisteteks (Musterd 2006). Madalmaades on rohkem kui 1/3 loomemajandusest koondunud Amsterdami linnaregiooni ja peaaegu pool sellest kesklinna piirkonda (Musterd ja Deurloo 2006). 16% Amsterdami töökohtadest on reklaami, 27% filmi ja video, 15% ajakirjanduse, 21% kirjastamise valdkonnas (Musterd 2006).

Linnaruumi sotsiaalsed, füüsilised, funktsionaalsed ja kultuurilised näitajad on loomemajanduse paiknemise puhul palju olulisemad kui teiste majandussektorite puhul. Loomemajandus vajab funktsionaalselt mitmekesist töökeskkonda, mistõttu soodustab see ka linnaruumi mitmekesisust, seda nii füüsilise keskkonna, selle funktsioonide kui ka sotsiaalsest aspektist lähtuvalt.

Loomemajanduse ettevõtted on enamasti väike- ja mikroettevõtted, seetõttu paiknevad ka väikestel pindadel ja neid mahub pinnaühikule palju. Väikesed pinnad soodustavad paljude erinevat tüüpi tegevuste koondumist. Ajaloolistes kesklinnades on ruumid väikesed, mistõttu on need ka funktsioonidelt väga mitmekesised. Ajalooline linnakeskus on iseenesest samuti soodne paik loomemajanduse arendamiseks. Ajalooline pärand ja kultuuriline keskkond loob erilise miljöö, mida on raske tekitada uutes linnaosades või moodsatest transpordisõlmedes. Loomemajanduse arendamine on ka üks võimalus mittekasutatavate näiteks vanade tehasehoonete taaskasutusse võtmiseks.

Loomemajandusele on iseloomulik klastrite tekkimine - see on sarnaste või omavahel seotud ettevõtete füüsiline koondumine. Tavaliselt kujutab klaster endast kolmekihilist konstruktsiooni, kus kõige ülemisel kihil on üks või mitu liiderfirmat, seejärel võrgustunud, omavahel koostööd tegevad tarnijad ja kolmanda kihina mitmesuguste teenindavate funktsioonide osutajad nagu disainerid,

pakendivalmistajad, koolitajad jne (Eesti Tuleviku-uuringute Instituut 2005a). Loomemajanduse klastrite eripäraks on suurem tihedus ja koondumine väiksemale territooriumile, kui teiste valdkondade klastritel (Männik 2005), mitmekesisus ning tugevad sotsiaalsed võrgustikud.

Loomemajanduse ettevõtted ei ole lähedased mitte ainult füüsilise keskkonna seisukohalt, vaid ka funktsioonidelt. Loomemajanduse ettevõtetel on tihe vastastikune seotus, näiteks reklaamindus on tihedalt seotud filmi, video, näitekunsti ja muusikatööstusega. Loomemajanduses väljendub selline tihe omavaheline sõltuvus ja integreeritus ettevõtete ja töökohtade füüsilises asukohas, ärifookuses, sarnases tööjõus, turgudes ja arengumudelites (Eesti Tuleviku-uuringute instituut 2005b).

Lisaks loomemajanduse ettevõtete koondumisele, mis iseenesest tekitab sünergiat ja innovatiivse miljöö, soodustab loomemajanduse ettevõtete paiknemine ka teenindusettevõtete: baaride, restoranide, muu avaliku ruumi tekkimist. Loomemajanduse valdkonnas on väga palju kirjutamata teadmisi, mida antakse edasi ainult näost näkku kohtudes. See nõuab aga vastava keskkonna tekkimist linnas. Väga tähtsad on suhtlemine ja mitmekesisus kui oma nägemuste ja ideede vahetamine. Lähedus ja näost-näkku kontakt on määrav innovatiivse miljöö tekkimiseks.

Loomemajanduse klaster on koht korraga nii elamiseks, töötamiseks kui mängimiseks, koht nii kultuuritoodete valmistamise kui tarbimise jaoks (Eesti Tuleviku-uuringute Instituut 2005b). Aina enam arvatakse, et loomeinimesed eelistavad kohti, mis oleks neile nii elu- kui ka töökeskkonnaks, füüsiliselt ja funktsionaalselt mitmekesised, samuti peaksid seal elavad inimesed olema sotsiaalselt ja kultuuriliselt erinevad (Musterd 2006). Seetõttu on väga olulise tähtsusega loomeinimestele piisavate elamistingimustega keskkonna loomine. Samas peab olema piirkonnas elu- ja töökohtade hulga vahel õige tasakaal.

Loomemajanduse ja innovatiivse keskkonna aluseks on tegelikult seal töötavad inimesed. Loomemajandus vajab erinevaid inimesi, suhtumisi, elustiile, mõtlemist jne. Üheks innovatiivset miljööd iseloomustavaks tunnuseks on ka avatus ja tolerantsus.

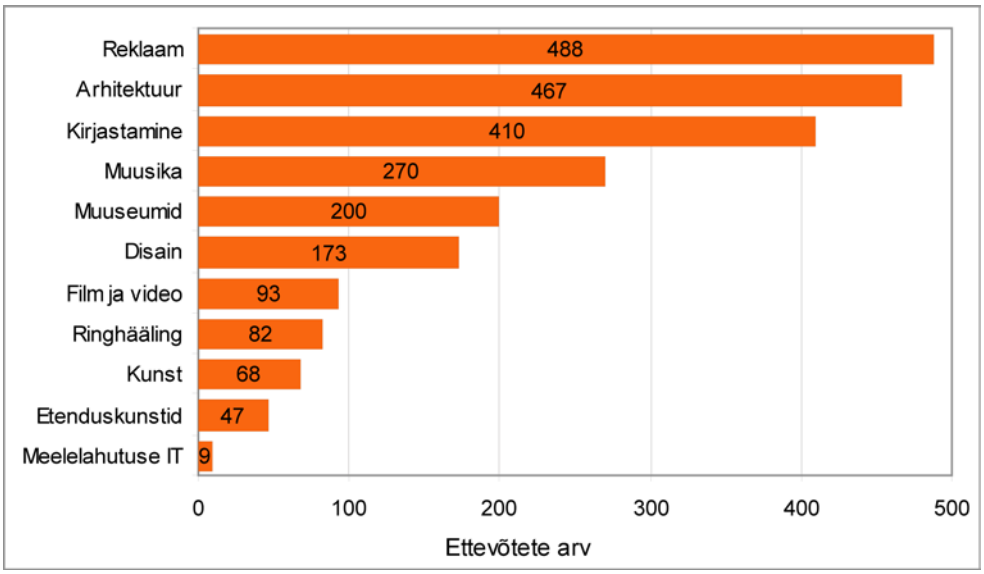
Loomemajanduse olemasolu muudab linna atraktiivseks ka külastajatele ja investoritele.

2. Loomemajanduse olukord Eestis

Järgnev ülevaade loomemajanduse olukorrast Eestis on tehtud Eesti Konjunktuuriinstituudi uurimuse „Eesti loomemajanduse kaardistamine ja analüüs" (2005) põhjal.

Eestis on loomemajanduse maht natuke väiksem, kui arenenud Lääneriikides, aga siiski oluline. Loomemajanduses on ettevõtete kasvu kiirus suurem, kui ettevõtetel Eesti majanduses keskmiselt. (Eesti Tuleviku-uuringute Instituut 2005b).

Loomemajanduse valdkonnas töötas 2003. aastal üle 2300 äriettevõtte, mis moodustas ligikaudu 6% tegutsevate äriettevõtete üldarvust. Ettevõtteid oli kõige enam reklaami, arhitektuuri ja kirjastamise valdkonnas (joonis 1).

Joonis 1. Loomemajanduse ettevõtete arv 2003. aastal (Eesti Konjunktuuriinstituudi 2005 andmetel).

Tegutsevad loomemajanduse ettevõtted on valdavalt mikroettevõtted (alla 10 hõivatuga), keskmisi (50-249) ja suuri ettevõtteid (250 ja enama töötajaga) oli ainult 8% tegevusala ettevõtete arvust. Keskmiselt töötas 2003. aastal ettevõttes 8 inimest. Seega on loomemajanduse valdkonnas ülekaalus väikeettevõtted. Füüsilisest isikust ettevõtjaid oli 2003. aastal loomemajanduse valdkonnas Maksu- ja Tolliameti maksukohustuslaste registri andmetel 2500 (kokku 50 000).

Loomemajanduses töötas 2003. aastal üle 20 000 töötaja, mis moodustas 3% Eesti töötavast rahvastikust. Töötajate arvu poolest rikkamad valdkonnad olid kirjastamine (5600 töötajat), muusika (4000) ning etenduskunstid (2110) ja arhitektuur (2030), teiste valdkondade töötajate arv jäi alla 2000 (tabel 1).

Tabel 1. Eesti loomemajanduse üldnäitajad 2003. aastal (Eesti Konjunktuuriinstituut 2005 andmetel).

Valdkond	Ettevõtete arv	Töötajate arv	Netokäive (mln kr)
Arhitektuur	467	2030	800
Film ja video	93	650	245
Ringhääling	82	1080	717
Disain	173	400	134
Etenduskunstid	47	2110	450
Meelelahutuse IT	9	150	62
Kirjastamine	410	5600	3298
Kunst	68*	600	75
Muuseumid	200	1490	270
Muusika	270	4000	1500
Reklaam	488	1920	1934
Kokku	2307	20030	9485

Loomemajanduse ettevõtete ja loovisikute töö müügikäive oli 2003. aastal üle 9 miljardi krooni ja see andis 3% Eesti ettevõtete netokäibest (mis oli 2003. aastal ESA andmetel üle 354 miljardi krooni). Puuduvad küll andmed loomemajandusettevõtetes loodud lisaväärtuse kohta, kuid eeldades, et seal luuakse lisaväärtust samas mahus kui muudes majandusharudes, siis saab oletada, et loomemajandus annab ligikaudu 3% ka Eesti SKP-st. Suurema netokäibega valdkonnad olid kirjastamine, reklaam ja muusika (tabel 1)

Ettevõtete ja töötajate arvu ning käibe suurusi kõrvutades järeldub, et kirjastamise valdkond on esikolmikus kõigi nimetatud kolme näitaja poolest. Muusika valdkond on esikolmikus kahel korral – töötajate arvu ning käibe puhul. Arhitektuuri valdkond kuulub esikolmikusse loomemajanduse valdkondade ettevõtete arvu järgi, töötajate arvu ja käibe osas on ta platseerunud neljandale kohale. Meelelahutustarkvara valdkond jääb kõigi kolme näitaja osas viimasele kohale.

3. Tallinna loomemajanduse kaardistamise metoodika

3.1 Tallinna loomemajanduse andmebaas

Andmete kogumise metoodika

Tallinna loomemajanduse andmebaas koosneb loomekollektiividest, mis on kantud Riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutuste riiklikku registrisse, Eesti Äriregistrisse või Mittetulundusühingute ja sihtasutuste registrisse. Seega kajastab andmebaas nii loomemajandusega tegelevaid ettevõtteid, mittetulundusühinguid, sihtasutusi jms kui ka koole, mis õpetavad loomemajandusega seotud valdkondi.

Tallinna loomemajanduse andmebaasi koostamisel võeti eeskujuks ja osati ka aluseks Eesti Konjunktuuriinstituudi uurimus (Eesti Konjunktuuriinstituut 2005). Loomemajanduse defineerimisel lähtuti Eesti Konjunktuuriinstituudi uurimuses väljatöötatud loomemajanduse valdkondade ja alavaldkondade klassifikatsioonist, mida täiendati veidi omalt poolt. Lähtudes nimetatud klassifikatsioonist leiti igale alavaldkonnale vastav EMTAKi kood (tabel 2).

Eesti Konjunktuuriinstituudi valdkondadele lisati audiovisuaalvaldkonda juurde fotograafia alavaldkond. Käesoleva uurimuse autorid leidsid, et fotograafia on lisaks audiovisuaalvaldkonda kuuluvatele filmile ja videole ning ringhäälingule oluline loomemajanduse osa, mida aga Eesti Konjunktuuriinstituudi uurimuses ei kajastatud.

Teiseks lisati juurde alavaldkonnana ürituste korraldamine, mille alla kuulub festivalide, laulupidude jms korraldamisega tegelevate ettevõtete tegevus. Autorite arvates kuulub see valdkond samuti loomemajanduse hulka ning kõige paremini sobib kokku etenduskunstide valdkonnaga, seal kajastuvad erinevad tegevused: teatrid, tants. Kuna ürituste korraldamise puhul ei saa enamasti selgelt välja tuua, kas tegemist on ainult muusika, tantsu, teatrietenduse vms korraldamisega, siis toodi see välja eraldi alavaldkonnana.

Infotehnoloogia valdkonda lisati juurde alavaldkond tarkvara väljatöötamine. Eesti Konjunktuuriinstituudi uurimuses oli infotehnoloogia valdkonna loomemajanduse osana käsitletud vaid meelelahutuse tarkvara. Paljude teiste riikide käsitlustes on loomemajanduse osaks kogu tarkvara arenduse sektor.

Ainukese päris uue valdkonnana lisati loomemajanduse klassifikatsiooni juurde huvikeskused. Päris palju on Tallinnas kultuurikeskusi, huvimajasid jms, mis tegelevad mitme erineva loomemajanduse valdkonda kuuluva tegevusega: muusika, kunst, tants jne. Neid ei saa ühegi konkreetse valdkonna alla liigitati, mistõttu pidasime oluliseks teha eraldi valdkonna, et ka need ettevõtmised saaksid loomemajanduses tervikuna käsitletud.

Tabel 2. Loomemajanduse valdkonnad.

Vald-konna kood	Valdkond	Alavald-konna kood	Alavaldkond	Alavaldkonna kirjeldus	Loome-majanduse kood	EMTAK
1	Arhitektuur	1	Arhitektuur	Arhitektuuribürood/arhitektid, kes tegelevad ehitiste projekteerimisega	11	74201- arhitektuurne projekteerimine ja nõustamine 74202 - arhitekti- ja inseneritegevused ning nendega seotud tehniline nõustamine
		2	Sisearhitektuur	Sisearhitektuuribürood/sisearhitektid, kes tegelevad sisekujundusega	12	
		3	Maastikuarhitektuur	Maastikuarhitektuuribürood/arhitektid, kes tegelevad maastikuarhitektuuri projekteerimise ja teostamisega	13	74203 - linnaplaneerimine ja maastikuarhitektuur
2	Audiovisuaal	1	Film ja video	Kino ja videofilmide tootmine, levi, linastamine	21	22321- videosalvestiste paljundus 71402 - videokassettide ja DVD-de väljaüürimine 921 - kino- ja videofilmindus
		2	Ringhääling (televisioon, raadio)	Televisioon ja raadio	22	9220 - raadio ja televisioon 924 – uudisteagentuuride tegevus
		3	*Fotograafia*		23	7481 - fotograafia
3	Disain	1	Tööstusdisain	Tootedisain, tööstuslikult toodetud tarbeesemete disain, sh ka moetööstus	31	18222 - individuaalõmblus ja rätsepatöö 74873 - kujundamine ja toote kavandamine
		2	Unikaaldisain	Ainulaadsed disainilahendused (siin eelkõige veebi- ja graafiline disain)	32	
4	Etenduskunstid	1	Teater		41	92311 - etenduste ja kontsertide lavastamine ja esitamine
		2	Tants		42	92341 - tantsukoolid ja õpetajad
		3	*Ürituste korraldamine*		43	

5	Infotehnoloogia	1	Meelelahutuse tarkvara	Arvuti ja konsoolimängude importijad ja edasimüüjad, lokaliseerijad ja eestistajad, kirjastajad, tootjad	51	72211 - tarkvara kirjastamine
		2	*Tarkvara väljatöötamine*		52	
6	Kirjastamine	1	Kirjandus	Kirjanikud, kes tegelevad originaalloomingu kirjutamise ja Pakkumisega.	61	2211 - raamatute kirjastamine
		2	Ajakirjandus	Ajakirjandusega tegelevad asutused ja inimesed	62	2212 - ajalehtede kirjastamine 2213 - ajakirjade kirjastamine
		3	Kirjastamine	Raamatute, ajakirjade ja ajalehtede kirjastamisega tegelevad asutused ja inimesed.	63	2215 - muu kirjastamine 2220 - trükindus ja selle sidusalad
7	Kunst	1	Kujutav kunst		71	26131 - klaasnõude jm sisekujunduses kasutatavate klaasesemete tootmine 2621 - kodu- ja ehiskeraamika tootmine 3622 - väärisesemete jms mujal liigitamata toodete tootmine 92312 - kunstikollektiivid 92313 - vabakutselised kunstnikud ja artistid 9232 - kunstirajatised
		2	Tarbekunst		72	
8	Muuseumid	1	Keskmuuseumid		81	92521 - muuseumid
		2	Kohalikud muuseumid		82	
		3	Kollektsioonmuuseumid		83	
9	Muusika	1	Süvamuusika	Autorid, interpreedid, kirjastajad, tootjad, stuudiod, agentuurid, kontserdikorraldajad, riiklikud kontserdiorganisatsioonid, festivalid, hulgi- ja jaemüüjad	91	2214 - helisalvestiste kirjastamine 2231 - Helisalvestiste paljundus 22321 - videosalvestiste tootmine originaalsalvestiste paljundamise teel 3630 - muusikariistade tootmine 52453 - muusikariistade ja salvestiste jaemüük 71402 - videokassettide ja DVD-de väljaüürimine
		2	Levimuusika		92	

10	Reklaam	1	Reklaami- ja meediaagentuurid	Loominguline tegevus, mis hõlmab reklaami kujundamist ning teostust. Reklaami vahendus ja müük, mis väljendub nt reklaampindade või meediakanalite reklaamiaja ja -ruumi vahendamises või müügis.	101	7440 - reklaamindus
11	*Huvikeskused*	1	*Huviringid, kultuurikeskused*	Asutused, mis tegelevad kultuuriga laiemalt või kus tegutsevad erinevad loomemajanduse kollektiivid.	111	92342 - kultuurikeskused ja rahvamajad

Kaldkirjas on Konjunktuuri Instituudi uurimuse alavaldkondadele juurde lisatud valdkonnad ja alavaldkonnad.

Tallinna loomemajanduse andmebaasi aluseks on Äriregistris olevate Tallinnasse registreeritud loomemajandusega tegelevate ettevõtete nimistu. Loomemajanduse ettevõtted võeti andmebaasist välja EMTAK-i koodi alusel. Loomemajanduse andmebaasi korrastamiseks, st üleliigsete ettevõtete eemaldamiseks ja puuduvate lisamiseks kasutati elektroonilisi infokatalooge: Ekspress Hotline (www.1182.ee), Telemedia (www.telemedia.ee), Infopluss (www.infopluss.ee) jt ning loomeliitude koduleheküIgi. Ettevõtete nimekirja ebatäpsused tulenevad sellest, et EMTAKi koodid ei vasta täpselt Konjunktuuri Instituudi uurimuses väljatöötatud klassifikatsioonile.

Andmebaas koosneb järgmistest andmetest:

1. loomekollektiivi identne kood;
2. loomemajanduse valdkonna kood;
3. loomemajanduse kood;
4. tegevusala lühikirjeldus;
5. EMTAKi kood;
6. ettevõtte nimi;
7. õiguslikust vorm;
8. registrikood;
9. registriaadress;
10. tegutsemisaadress;
11. tavatelefoni number;
12. mobiiltelefoni number;
13. e-posti aadress;
14. koduleheküIje aadress;
15. töötajate arv;
16. käive.

Loomekollektiivi identne kood on lisatud käesoleva töö autorite poolt suvaliselt, st ei oma seost loomemajanduse valdkonna või muude näitajaga. See on vajalik loomemajanduse andmetabeli sidumiseks loomekollektiivide asukohtade kaardikihiga. Kui loomekollektiivil on mitu aadressi, siis on kõigil neil aadressidel sama kood. Loomemajanduse valdkonna ja alavaldkonna kood on määratud vastavalt Eesti Konjunktuuriinstituudi uurimuses esitatud ja käesoleva töö autorite poolt täiendatud klassifikatsioonile (tabel 2). Aluseks on võetud loomekollektiivi tegevusalal kirjeldus, mis on määratud koduleheküIje, infokataloogi või EMTAKi koodi seletuse põhjal. Vastav tegevusala lühikirjeldus on esitatud ka andmebaasis. Kui loomekollektiivi tegevusala kajastab kogu valdkonda ning seda ei ole võimalik alavaldkonna täpsusega määratleda, siis on lisatud andmebaasi vaid valdkonna kood. Loomekollektiivid, mis on suurema asutuse allüksus nt Politseiorkester Politseiameti, on tabelis välja toodud selle asutuse registrikoodiga, kuid on täpsustatud, millega on täpsemalt tegu.

Eraldi on välja toodud loomekollektiivide registriaadress ja tegutsemisaadress, kuna paljudel juhtudel on see erinev. Tegutsemisaadressi puhul on eelistatud koduleheI olevat aadressi, selle puudumisel infokataloogides esitatut ning siis Krediidiinfo, Äriregistri vms infoallika aadressi, mis kajastab enamasti registriaadressi. Eeldatud on, et koduleheI ja infokataloogis näitavad ettevõtted oma tegelikku tegutsemise aadressi, Äriregistris on aga juriidiline aadress.

Kaardile on loomekollektiivid pandud vastavalt nende tegutsemisaadressile, kuna loomemamajanduse seisukohalt on oluline, kus ettevõtted reaalselt paiknevad ja tegutsevad, mitte kuhu nad on registreeritud. Loomekollektiivide kontaktandmete (telefon, e-post)

otsimisel on kasutatud eelnevalt kirjeldatud loogikat. Töötajate arv ja käive on olemas vaid ettevõtetel, mis on saadud päringuga Eesti Äriregistrist ning kajastab 2004. aasta seisu.

Loomekollektiivide puuduvate andmete leidmiseks kasutati Riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutuste riikliku registri otsingusüsteemi (http://register.fin.ee/register/index.php), Äriregistri Teabesüsteemi (https://ar.eer.ee), Krediidiinfo otsingusüsteemi (www.krediidiinfo.ee), elektroonilisi infokatalooge: Ekspress Hotline (www.1182.ee) ja Telemedia (www.telemedia.ee), ettevõtete koduleheküIgi ning interneti otsingumootorit (www.neti.ee).

Tallinna loomemajanduse andmebaas sisaldab ka kaardikihti loomekollektiivide asukohaga. Kaardile on kantud loomekollektiivid tegutsemisaadressi järgi punktidena. Punktid on asetatud vastaval aadressil paikneva maja keskkohta. Aadresside otsimiseks on kasutatud Tallinna linna digitaalset aluskaardi, Regio CD-Atlast ning Regio aadressiotsingut internetis (www.regio.ee/?op=body&id=24).

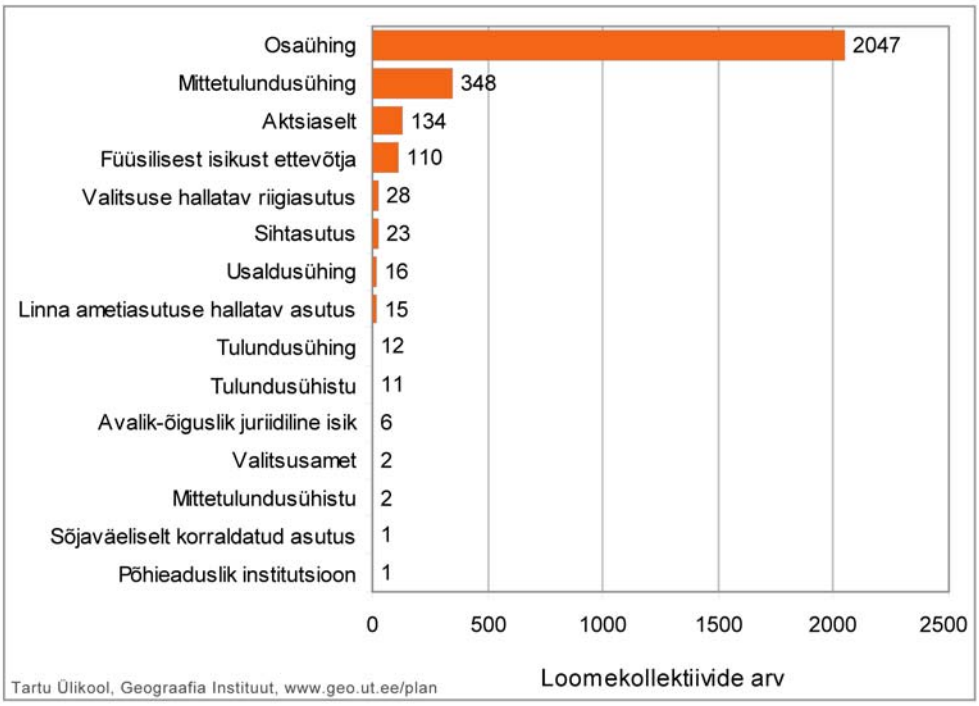
Kuna käesoleva uuringu raames ei olnud võimalik kogu andmebaasi ja Tallinna ulatust detailselt uurida, kasutati detailsemaks analüüsiks 2-3.03.2006 läbiviidud välitööde andmeid. Uurimisalaks oli Tallinna Kesklinna keskosa hõlmates Vanalinna, Südalinna ja osa Sadama alast. Kesklinna detailsema analüüsi käigus hinnati ja märgiti üles iga ettevõtte puhul järgnev:

1. pindala;
2. kas on avalik ligipääs;
3. kas on kellaaeg uksel;
4. lahtioleku päevad;
5. lahtioleku kellaaeg;
6. kas kohapeal toimub müük;
7. kas tooteid valmistatakse kohapeal;
8. kas on mingeid lisaväärtusi (nt kohvik) ja mis;
9. kas on kuulsa autori toode ja kelle.

Välitööde tulemusena saadi andmeid 164 ettevõtte kohta, kohati on aga andmebaas lünklik ning iga ettevõtte puhul ei ole kajastatud kõik hindamise all olnud teemad.

Tallinna loomemajanduse andmebaasi struktuur

Tallinna loomemajanduse andmebaasis on kokku 2756 loomekollektiivi, st erinevad ettevõtte vormid, riigiasutused jne. Domineerivaks vormiks on osaühingud (74%), neile järgnevad mittetulundusühingud (13%), aktsiaseltsid (5%) ja füüsilisest isikust ettevõtjad (4%). Loomekollektiivide jaotus vastavalt ettevõttevormile on esitatud joonis 2.

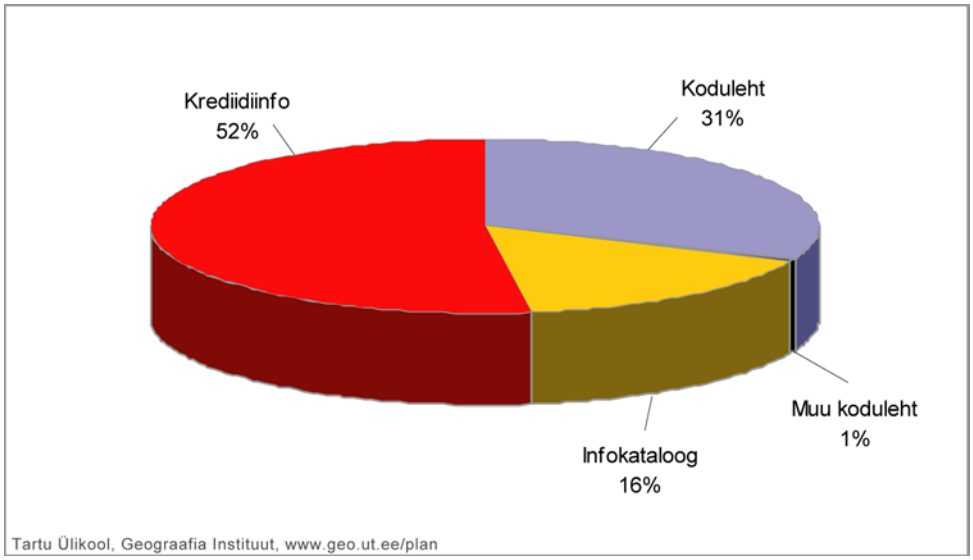

Joonis 2. Loomekollektiivide jaotus vastavalt ettevõtte vormile.

Äriregistri andmebaasist tehtud päringuga saadi kätte 94% loomekollektiividest, 6% leiti infokataloogidest ja teistest internetiallikatest juurde. Lisatud loomekollektiivide hulgas on Äriregistrisse mittekantud riigi- ja omavalitsuse haldusalasse kuuluvad asutused ning peale 2004. aastat Äriregistrisse kantud ettevõtted.

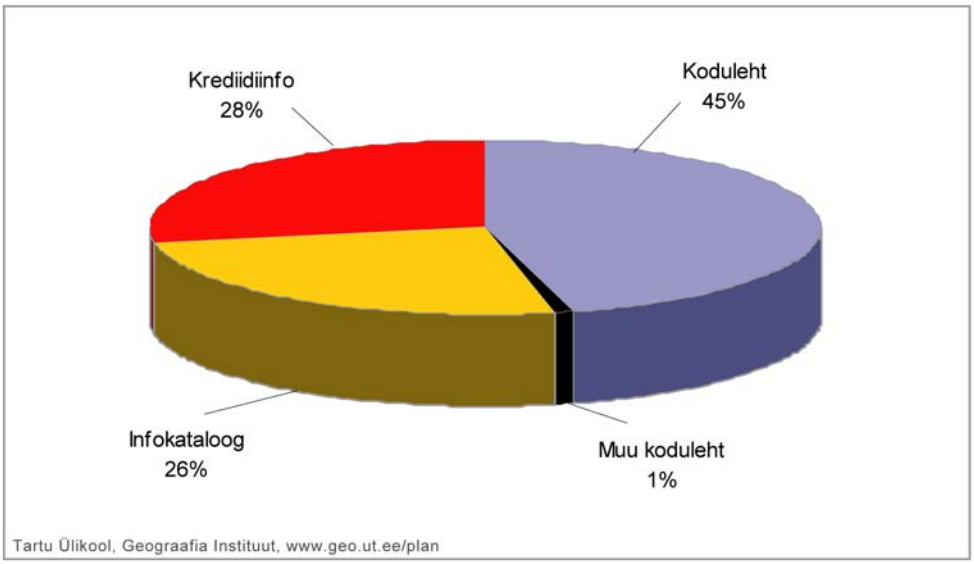
Äriregistris kajastuv aadress kattub 2184 ehk 79% ettevõtetest nende tegeliku aadressiga, st kodulehelt, infokataloogidest ja Krediidiinfo otsingusüsteemist ei leitud sellest erinevat aadressi. Tegelik aadress on erinev registrisse kantust 565 ehk 21% ettevõtetest ning 7 ettevõttel on lisaks Äriregistri aadressile tegutsemiseks ka teine aadress.

Tegeliku tegutsemiskoha aadressi päritolu allikaks on üle pooltel juhtudel Krediidiinfo (52%), küllalt palju on ka ettevõtte kodulehelt saadud infot (31%), mis peaks näitama kõige paremini tegelikku asukohta. Infokataloogid on tegeliku aadressi allikaks 16% juhul ning muu koduleheküljed (mitte ettevõtte enda oma) 1% (joonis 3).

Joonis 3. Loomekollektiivide tegeliku tegutsemiskoha aadressi päritolu allikas.

Ettevõtetel, mille tegelik aadress erineb registriaadressist, on tegutsemisaadress 45% saadud ettevõtte enda kodulehelt, 28% Krediidiinfo otsingusüsteemist ning 26% infokataloogidest (joonis 4).

Joonis 4. Loomekollektiivide tegeliku aadressi, kui see erineb registriaadressist, päritolu allikas.

120 loomekollektiivi kuulub 2 või enamasse loomemajanduse valdkonda, need on valdkondade analüüsis eraldi välja toodud. Seetõttu on loomemajanduse valdkondade kaupa kokku loetud loomekollektiivide arv 2892, mitte aga 2756 nagu loomekollektiivide tegelik hulk.

Töötajate arv on teada 1574 (57%) loomekollektiivi ja käive 1466 (53%) loomekollektiivi kohta. Andmed pärinevad Äriregistrist ning kajastavad 2004. aasta seisu.

3.2 EKA-ga seotud inimeste mobiilpositsioneerimine

Eelnevalt kirjeldatud loomemajanduse andmebaas kajastab loomekollektiivide tegutsemise (või registreerimise) aadressi, loomemajandusega seotud inimesed mõjutavad linnaruumi aga palju laiemalt kui oma ettevõtte või loomekollektiivi tegutsemiskohas. Loomeinimeste käitumine, eelistused, linnaruumikasutus jms on samuti üks oluline aspekt loomemajanduse uurimisel. Käesolevas töös on analüüsitud Eesti Kunstiakadeemiaga, so kõige suurema loomemajanduse valdkondi õpetava kõrgkooliga seotud inimeste ajalis-ruumilist käitumist.

Loomeinimeste käitumist linnas uuriti sotsiaalse positsioneerimise meetodil (SPM). 8 päeva jooksul 18.–26. aprillil 2006. aastal positsioneeriti 142 Eesti Kunstiakadeemiaga seotud inimest. Positsioneerimise viis läbi OÜ Positium koostöös OÜ Urban Mark ja EKAga. Sotsiaalse positsioneerimise meetod kasutab inimeste ajalis-ruumilise käitumise uurimiseks mobiilpositsioneerimisel saadavaid asukoha koordinaate ja küsitluse abil saadud inimeste sotsiaalseid tunnuseid (Ahas et al. 2004; Ahas ja Mark 2005). Uuringus osalenud täitsid ka enda igapäevast tegevust kirjeldava ankeedi.

Mobiilpositsioneerimine viidi läbi sellega tegeleva firma Positium keskkonnas www.positium.ee, millel on otsene andmevahetuskanal kahe Eesti operaatori (EMT, Elisa) positsioneerimisserveriga. Selles keskkonnas verifitseeriti positsioneerimise õigus ning pandi paika päringute intervallid ja andmete formaat. Positsioneeriti kella 6:43–23:43 15 minutise intervalliga ning öösel 01:00 ja 3:30. Kokku sisaldab andmebaas ligikaudu 66 000 positsioneerimiskirjet.

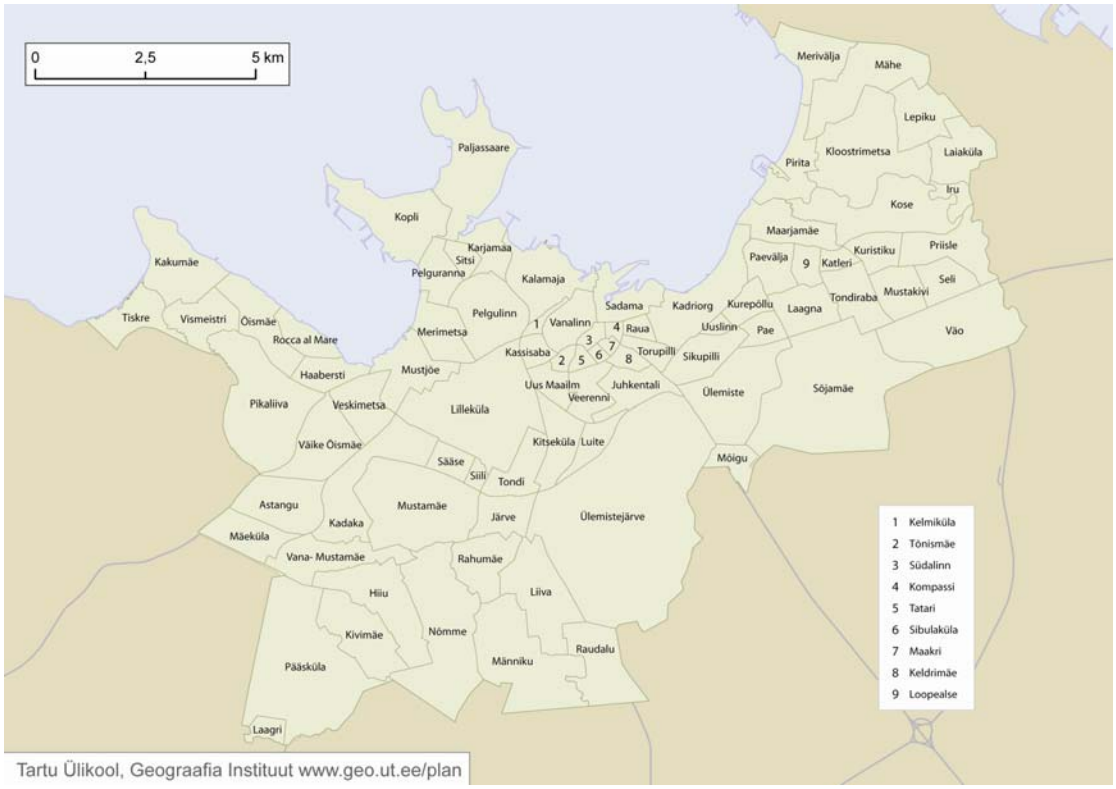
Positsioneeritute hulgas oli 87 tudengit (61%), 10 õppejõudu (7%), 16 töötajat (11%), 1 FIE (1%) ja 5 muud (4%), 23 inimese (16%) seos EKA-ga on teadmata. Mehi oli 58 ehk 41% ja naisi 84 ehk 59%. Kõige enam positsioneeritutest oli vanuses 20-29 (74%), 11% oli 18-19 aastaseid, üle 30 aasta vanuseid aga kokku 15%. Ligikaudu pooled (49%) uuritutest olid vallalised, 32% olid abielus või vabaabielus, 1 lahutatud ning 18% teadmata. Rahvuse osas domineerisid eestlased (80%), venelasi oli 4 (3%) ja muust rahvusest inimesi 2 (1%), 22 ehk 15% rahvus on teadmata. EKA-laste seas oli kõige enam neid, kelle möödunud kuu netosissetulek oli alla 4000 krooni (36%), 4000 kuni 10 000 krooni vahemikus oli 25%, 10 000 - 20 000 oli 9% ning üle 20 000 3% küsitletutest, 27% sissetulek on teadmata.

Elukohaks märkis Tallinna 119 (84%) uuritutest, tagamaa 13 (9%) ning muu Eesti 7 (5%), 3 positsioneeritu elukoht on teadmata. Paljud, kes märkisid oma elukohaks mujal Eestis paiknevad kohad on ilmselt tudengid, kes peavad oma elukohaks vanemate kodu asukohta.

3.3 Analüüsi meetodid

Uurimuses on kasutatud statistika ja GISi meetodeid. Kaardid on koostatud ArcMap 9.1.

Loomekollektiivide paiknemist Tallinnas on kartograafiliselt uuritud mitmel erineval tasemel: linnaosade, asumite ja üksikaadresside lõikes. Linnaosasid on kasutatud üldise pildi loomiseks, samuti on linnaosade näol tegemist enamusele teada oleva jaotusega. Asumite kaupa loomekollektiivide kirjeldamine annab ülevaate juba täpsemalt (joonis 5), kuid üksikute nn *hotspot*'ide leidmiseks ja välja toomiseks on kasutatud analüüsil ka konkreetseid aadresse.

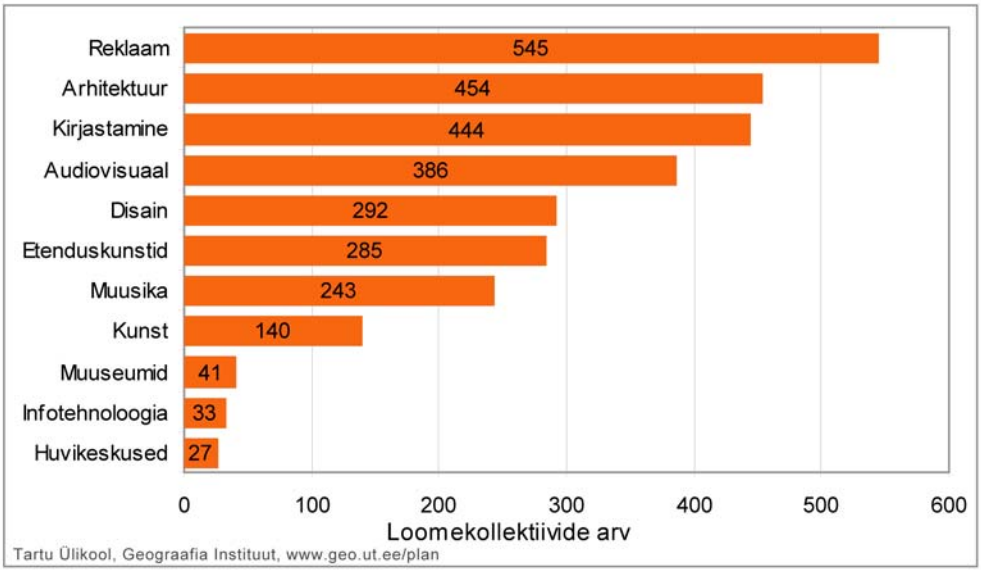

Joonis 5. Tallinna linna asumid.

Positsioneeritud Eesti Kunstiakadeemia inimeste puhul on ruumitarbimise ööpäevaste mustrite selgitamiseks asumite skaalas kasutatud faktoranalüüsi.

4. Tallinna loomemajandus

Kõige enam loomekollektiive kuulub Tallinna linnas reklaami, arhitektuuri ja kirjastamise valdkonda (joonis 6). Sama esikolmik on ka Eesti loomemajandusel tervikuna (Eesti Konjunktuuriinstituut 2005).

Joonis 6. Loomemajandusvaldkondadesse kuuluvate loomekollektiivide arv. (Üks loomekollektiiv võib kuuluda mitmesse valdkonda).

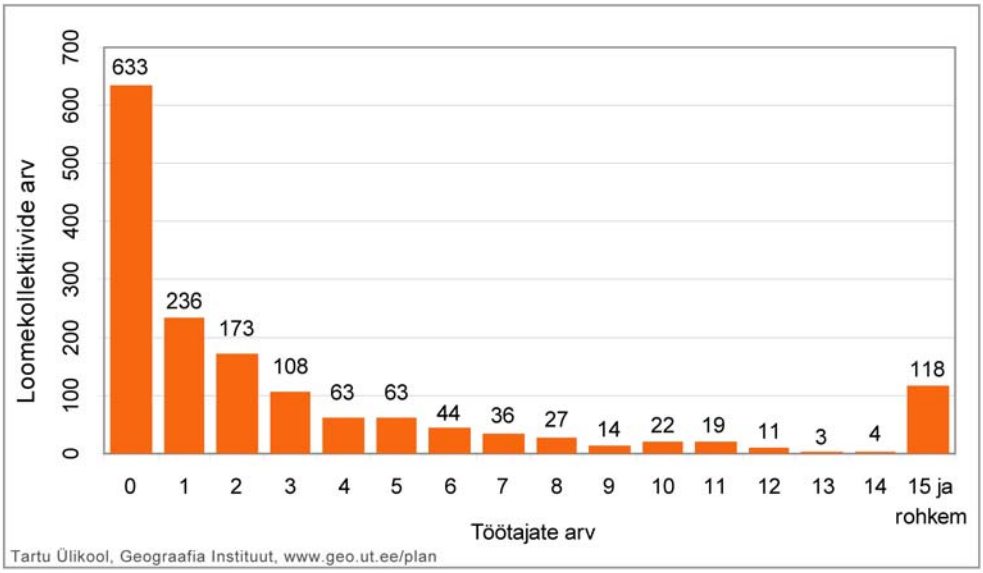
Tulenevalt veidi erinevast metoodikast ning ajast, mida andmed kajastavad, ei saa Eesti ja Tallinna loomeettevõtete arvu otseselt võrrelda, küll saab aga võrrelda loomemajanduse valdkondade osatähtsusi. Nii Eestis tervikuna kui ka Tallinna loomemajanduses on esikohal reklaami valdkond, mille osatähtsus Eestis on 21% ja Tallinnas 19% (tabel 3). Teisel ja kolmandal kohal on mõlemal juhul arhitektuur (Eesti 20%, Tallinn 16%) ja kirjastamine (Eesti 18%, Tallinn 15%). Üle 10% on Eesti loomemajanduses veel muusika valdkonna osatähtsus ning Tallinna puhul filmi ja video valdkond.

Tabel 3. Loomemajanduse ettevõtete võrdlus Eestis (Eesti Konjunktuuriinstituut 2005 uuringu põhjal) ja Tallinnas.

Valdkond	Eesti (arv)	Eesti (%)	Tallinn* (arv)	Tallinn* (%)
Arhitektuur	467	20	454	16
Film ja video	93	4	386	13
Ringhääling	82	4		
Disain	173	7	292	10
Etenduskunstid	47	2	285	10
Meelelahutuse IT	9	0	33	1
Kirjastamine	410	18	444	15
Kunst	68	3	140	5
Muuseumid	200	9	41	1
Muusika	270	12	243	8
Reklaam	488	21	545	19
Huvikeskused			27	1
Kokku	2307	100	2890	100

* Tallinna andmetes on kajastatud loomekollektiivid laiemalt, mitte ainult loomemajanduse ettevõtted.

Loomemajanduse kollektiivis on 2004. aasta Äriregistri andmete järgi keskmine töötajate arv 5 (mediaan 1). Kõige enam on loomekollektiive, kus ei ole ühtegi ametlikku töötajat (633), sellele järgnevad ühe töötajaga loomekollektiivid (236), siis kahe töötajaga (173), kolme töötajaga (108) jne. Töötajate arvu suurenedes, loomeettevõtete hulk väheneb (joonis 7).

Joonis 7. Töötajate arv loomekollektiivides.

Keskmine töötajate arv on suurim kunsti ja kirjastamise valdkonnas, vastavalt 16 ja 12 töötajat, samas on mediaan 1 ja 2, mis näitab, et kõrge keskmise põhjuseks on paar suure töötajate arvuga ettevõtet. Mediaani järgi on töötajate arvult suurim valdkond muuseumid, kuid seal on teada vaid ühe muuseumi töötajate arv. Töötajate keskmine arv ja mediaan on valdkondade kaupa esitatud tabel 4.

Keskmine loomekollektiivide käive on üle 4 miljoni krooni (mediaan 631 887 krooni). Loomekollektiive, mille käive on null krooni, on kokku 33. Käive on kõige suurem kirjastamise valdkonnas keskmine üle 7 miljoni krooni ja mediaan üle 1 miljoni krooni. Sellel järgneb nii keskmiselt kui ka mediaanilt reklaami valdkond (keskmine üle 5 miljoni krooni, mediaan üle 800 000 krooni). Mediaanilt on järgmine arhitektuuri valdkond (ligikaudu 700 000 krooni), mis näitab, et suhteliselt palju ettevõtteid on kõrge käibega. Keskmiselt on järgmised audiovisuaali ja kunsti valdkond (üle 3 miljoni krooni) (tabel 4). Alla miljoni kroonise keskmise käibega on muuseumide ja huvikeskuste valdkond, samas on mediaanilt madalaimad etenduskunstide, infotehnoloogia ja kunsti valdkond, mille käive on 300 000 kuni 400 000 krooni.

Tabel 4. Keskmine töötajate arv ja käive (2004. a. äriregistri andmed) loomemajanduse valdkondade kaupa.

			Töötajate arv			Käive		
	Valdkond	Loome-kollektiivide arv	Keskmine	Mediaan	Pole teada	Keskmine	Mediaan	Pole teada
1	Arhitektuur	454	4	2	139	1 937 916	694 852	150
2	Audiovisuaal	386	5	1	135	3 446 417	502 358	157
3	Disain	292	2	1	159	1 748 963	477 029	147
4	Etenduskunstid	285	2	1	221	1 748 186	340 004	205
5	Infotehnoloogia	33	3	0	14	1 834 383	365 013	13
6	Kirjastamine	444	12	2	164	7 703 685	1 149 659	150

7	Kunst	140	16	1	84	3 599 507	352200	91
8	Muuseumid	41	8	8	40	556 340	556340	40
9	Muusika	243	3	0	160	2 057 126	446445	164
10	Reklaam	545	3	1	106	5 017 622	885381	206
11	Huvikeskused	27	2	2	22	781 868	450405	23
	Kokku	2756*	5	1	1182	4 004 538	631887	1290

* Üks loomekollektiivide arv valdkonniti on suurem kui loomekollektiivide arv kokku, sest üks loomekollektiiv võib kuuluda mitmesse valdkonda.

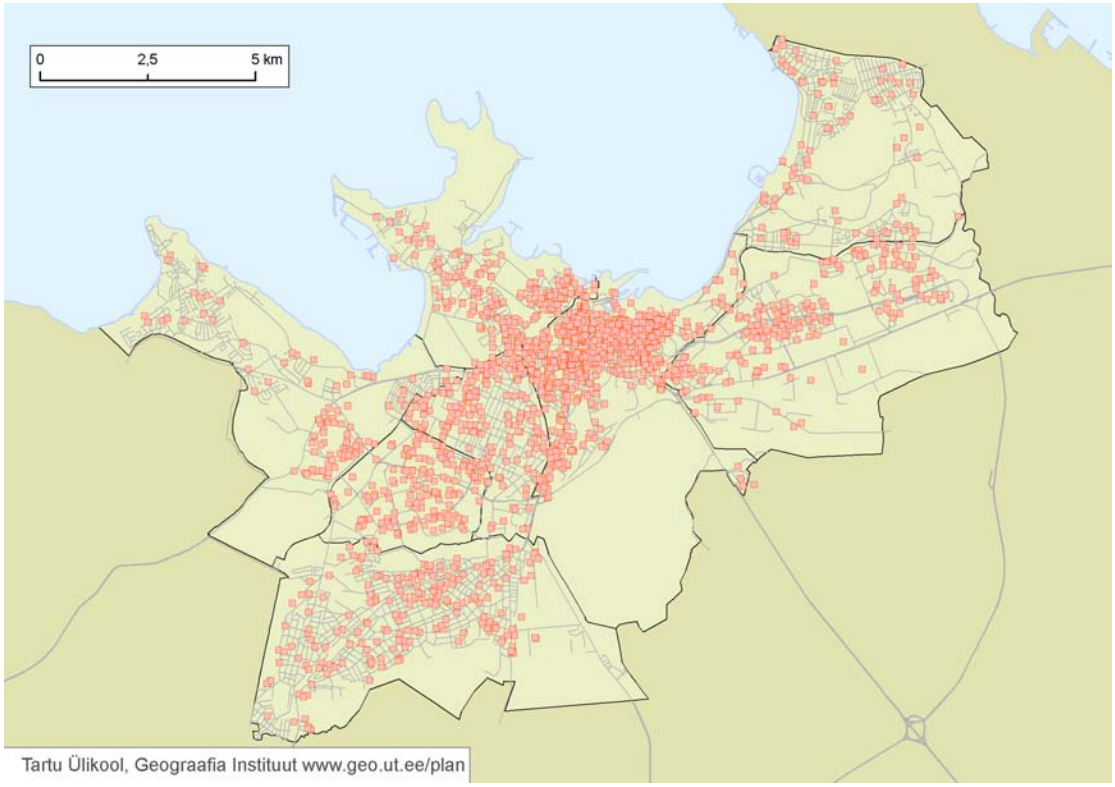
Kesklinnas detailsemalt uuritud ettevõtete keskmine pindala on 457m², mediaan on 93m². Avalik ligipääs on 112 ettevõttest, millel on see teada, 82%. Ülejäänutel avalik ligipääs puudub. Avaliku ligipääsuga ettevõtetest on lahtioleku kellaajad uksel 24% hinnatud ettevõtetest. Kuna hinnatud ettevõtteid, millel on teada lahtioleku päevad ja kellaajad, on väga vähe (vaid 22) ning varieeruvus on suur, siis päevi ja kellaaegu, millal on loomemajanduse ettevõtted sagedamini avatud, antud andmete põhjal välja tuua ei saa.

Kohapeal toimub müük 30% ettevõtetest, 7% müüki ei toimu ning 63% on see teadmata. Tootmise kohapealt on olukord sarnane müügiga, kohapeal toimub valmistamine 24% ettevõtetest, 7% kohapeal midagi ei valmistata ning teadmata on 68% ettevõtete andmed. Kuulsa kunstniku või autori brändi müügi või toomisega on tegemist 11 ettevõtte puhul. Lisandväärtuste olemasolu, st baari, kohviku vms funktsioon tuvastati 5 loomemajandusettevõtte juures. Kuna nende ettevõtete osatähtsus, millel on andmed teadmata, on väga suur (üle 50%), siis ei saa saadud tulemusi väga usaldusväärseks pidada.

5. Tallinna loomemajanduse paiknemine

5.1 Loomemajanduse paiknemise ruumilised aspektid

Loomekollektiivide hulk on Tallinnas suure ruumilise varieeruvusega. Suurem hulk loomekollektiividest koondub aktiivselt kasutatavasse linnaruumi, eriti kesklinna piirkonda (joonis 8).

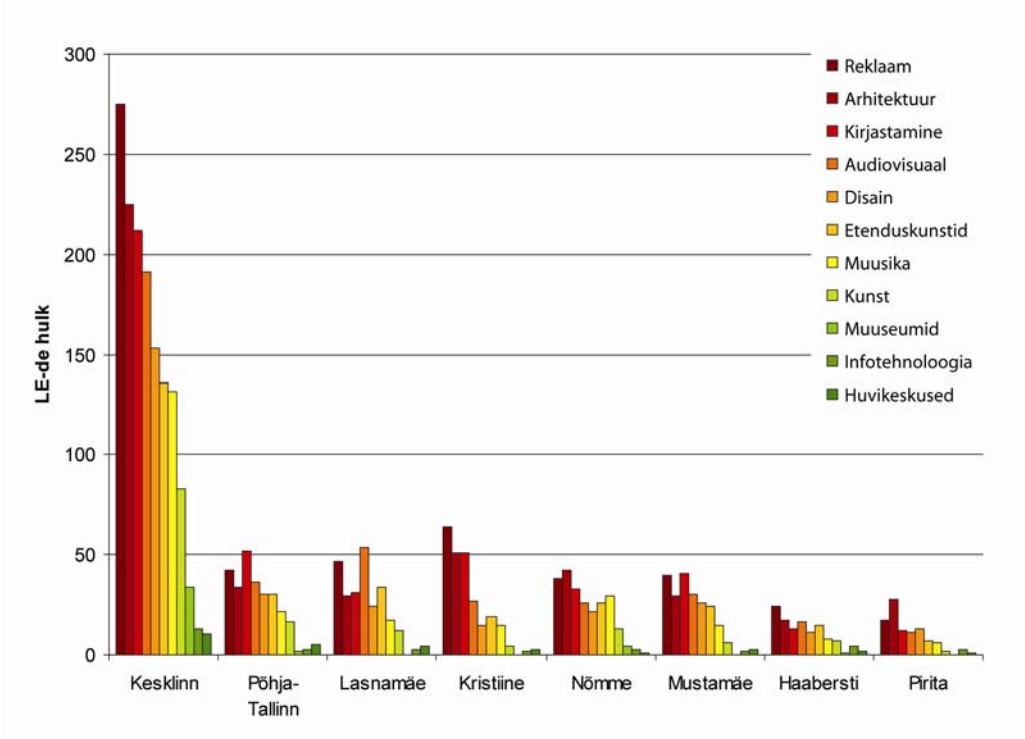

Joonis 8. Loomekollektiivide paiknemine Tallinnas.

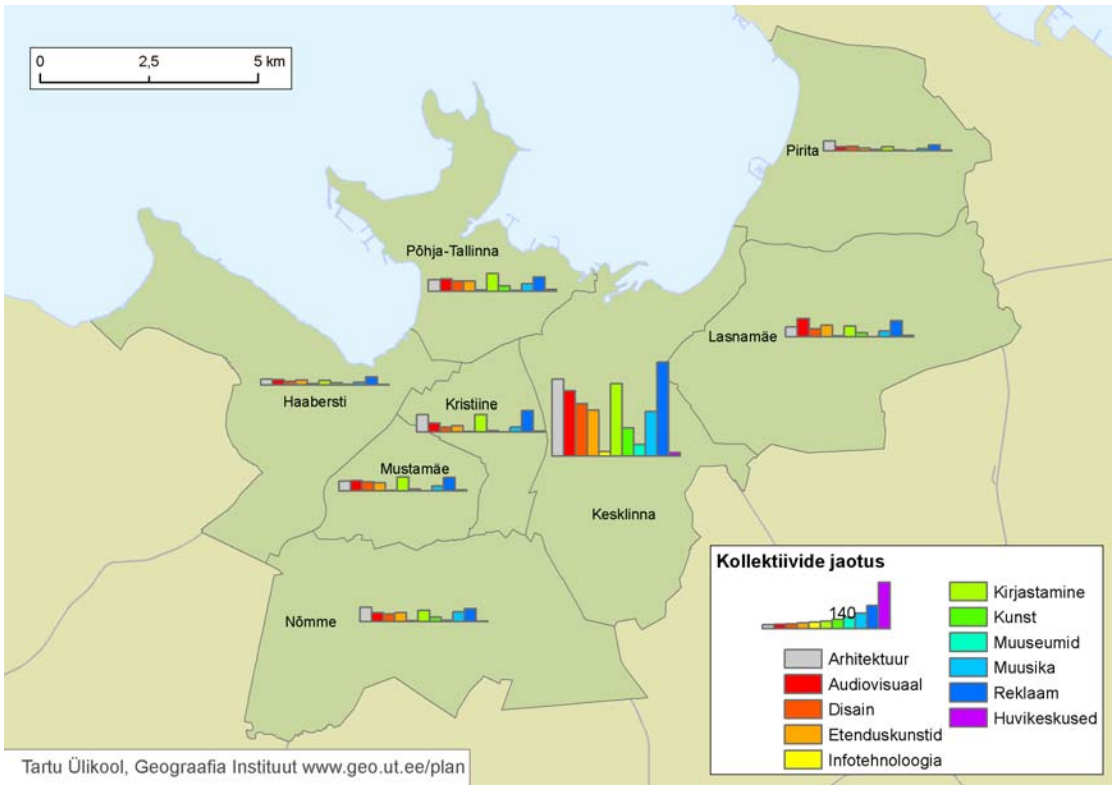
Linnaosade lõikes on loomekollektiivid ülekaalus Kesklinnas (joonis 9 ja joonis 10), kus on 1463 loomekollektiivi tegutsemiskoht (tabel 5). Kõige vähem on loomekollektiive Pirital (100), millele lähedane on ka Haabersti linnaosa loomekollektiivide arv (118). Ülejäänud linnaosade loomekollektiivide arv jääb 200-300 vahele.

Tabel 5. Loomekollektiivide jaotus linnaosade lõikes.

Valdkond	Haabersti	Kesklinn	Kristiine	Lasnamäe	Mustamäe	Nõmme	Põhja-Tallinn	Pirita
Arhitektuur	17	225	51	29	29	42	34	28
Audiovisuaal	16	191	27	54	30	26	36	11
Disain	11	153	15	24	26	22	30	13
Etenduskunstid	15	136	19	34	24	26	30	7
Infotehnoloogia	4	13	2	3	2	3	3	3
Kirjastamine	13	212	51	31	41	33	52	12
Kunst	7	83	4	12	6	13	16	2
Muuseumid	1	34	0	0	0	4	2	0
Muusika	8	131	15	17	15	29	22	6
Reklaam	24	275	64	47	40	38	42	17
Huvikeskused	2	10	3	4	3	1	5	1
Kokku	118	1463	251	255	216	237	272	100

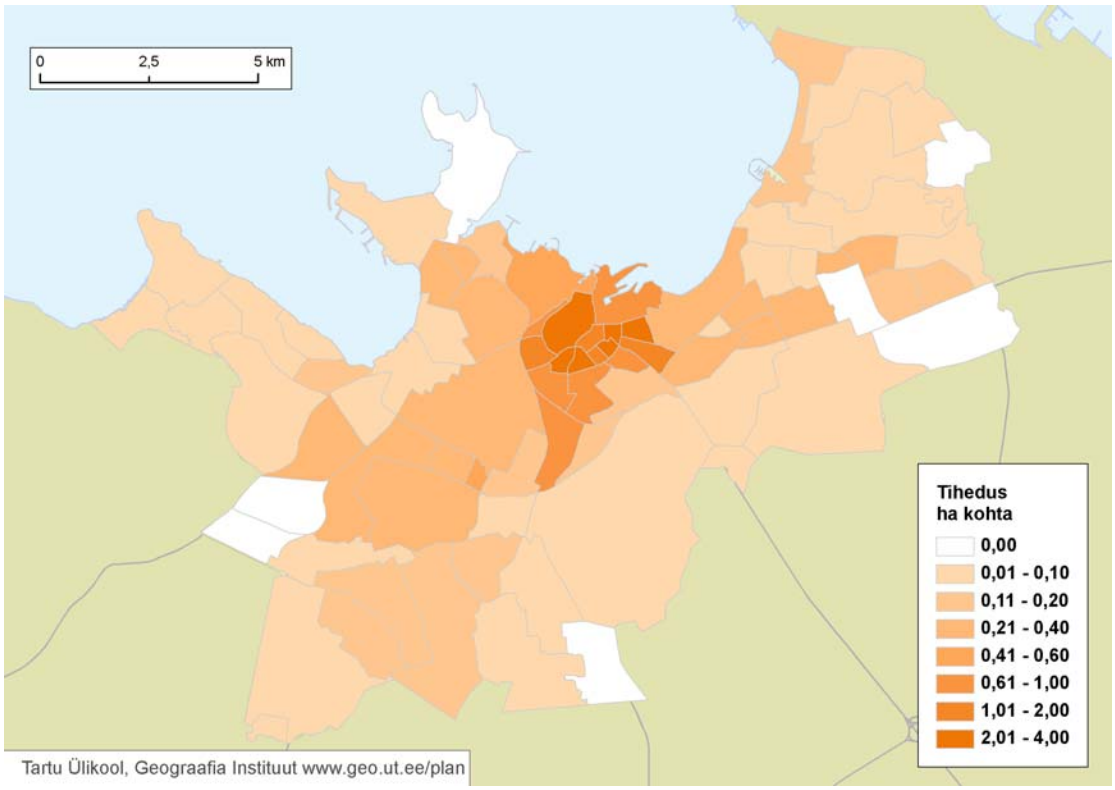

Joonis 9. Loomekollektiivide jaotus linnaosade lõikes.

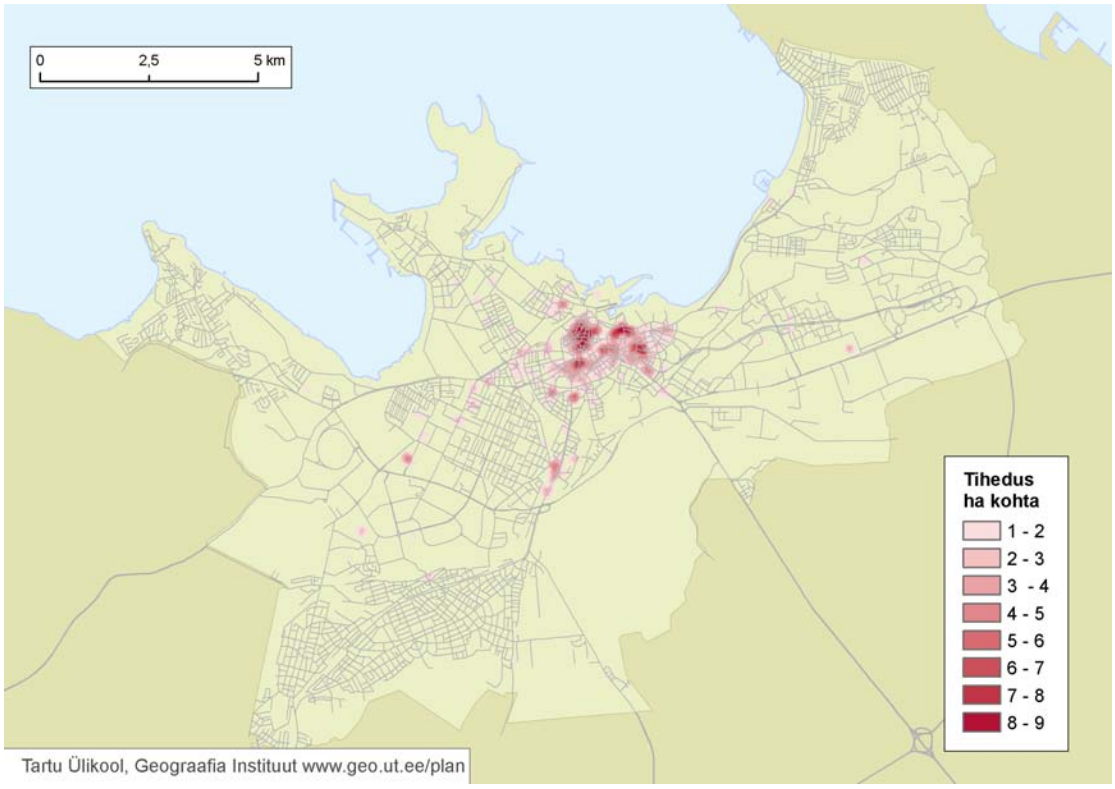
Joonis 10. Loomekollektiivide jaotus linnaosades.

Linnaosade siseselt on loomekollektiivide paiknemises suured varieeruvused. Vastavalt olemasolevale andmestikule pole ühtegi loomekollektiivi seitsmes Tallinna asumis: Mäeküla, Astangu, Paljassaare, Raudalu, Tondiraba, Väo ja Laiaküla (joonis 11). Kõik loetletud asumid paiknevad linna servas. Kõige tihedamalt on loomekollektiive kesklinna piirkonnas: Vanalinna, Kassisaba, Tõnismäe, Tatari, Kompassi ja Raua asumites. Suurema tiheduse kiil on suunatud ka vanalinnast lõunapoole piki Pärnu maanteed (Kitseküla asum).

Joonis 11. Loomekollektiivide tihedus hektari kohta asumite lõikes.

Kui vaadata kõigi loomekollektiivide asukohti (joonis 8), siis tundub, et loomekollektiivid katavad kogu Tallinna, *hotspot'*ide analüüs toob aga välja kõige suurema loomekollektiivide koondumisega piirkonnad (joonis 12), mis on välja selgitatud asutuste aadressi punktidest tiheduspinna arvutamise teel. Jällegi on tuleb esile kõige tihedamalt loomekollektiividega kaetud Vanalinn ning selle ümbrus.

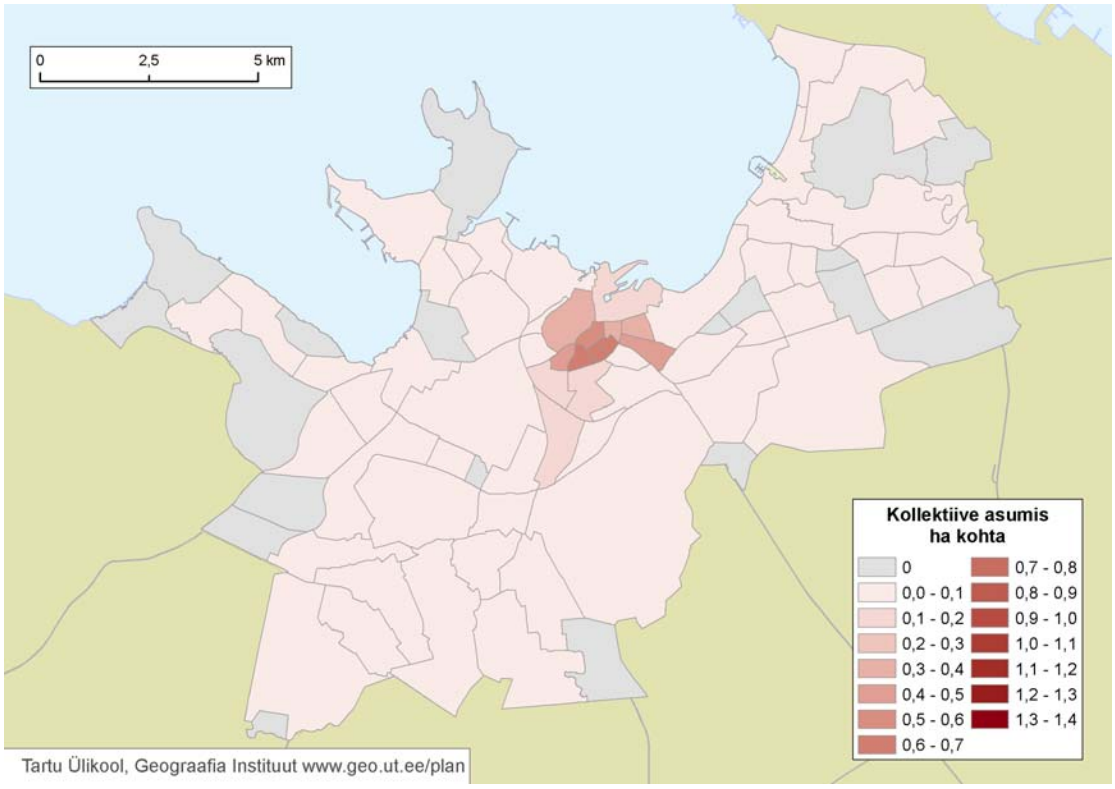

Joonis 12. Loomekollektiivide paiknemise tihedus – *hotspot*'id

5.2 Loomemajanduse paiknemine tegevusalade lõikes

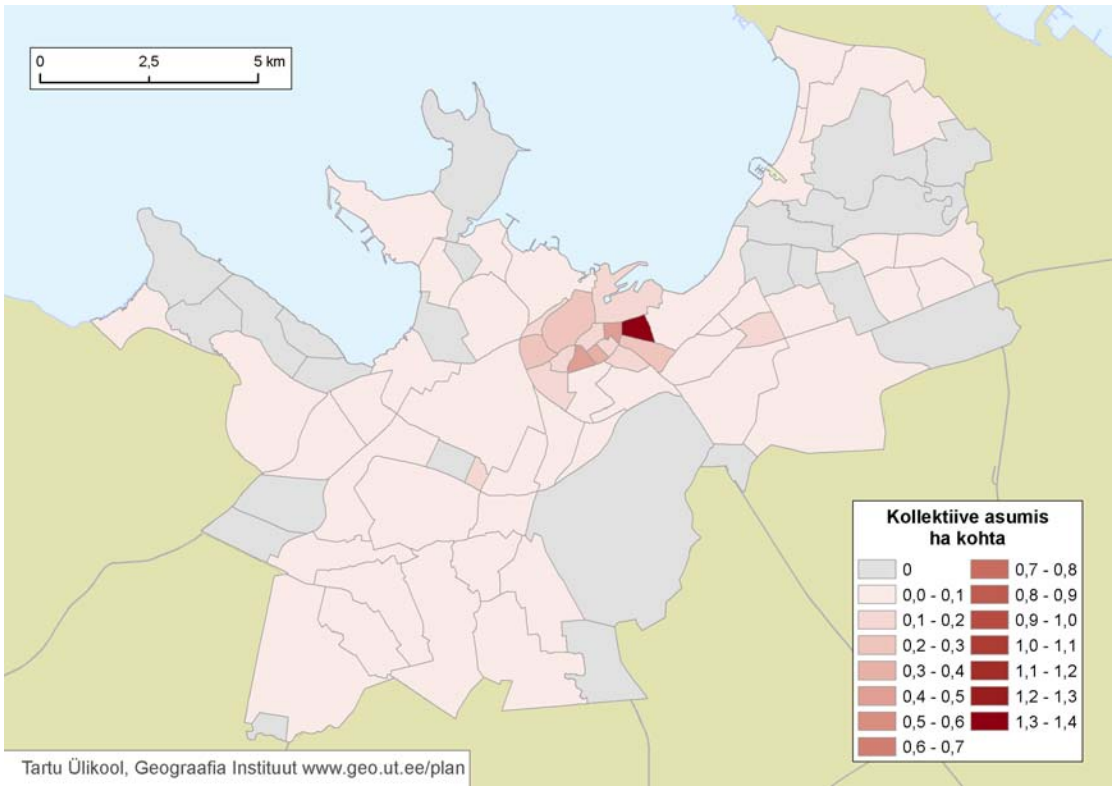
Kuigi loomekollektiivid koonduvad Kesklinna, on nende paiknemises tegevusvaldkondade lõikes märgata erinevusi.

Arhitektuuriga tegelevad ettevõtted jaotuvad hajusalt peaaegu üle kogu Tallinna (joonis 13), olles kõige tihedamalt esindatud üldist mustrit jälgides Kesklinnas, eelkõige Vanalinna, Tõnismäe, Tatari, Südalinna, Sibulaküla, Maakri, Kompassi, Raua ja Torupilli asumis.

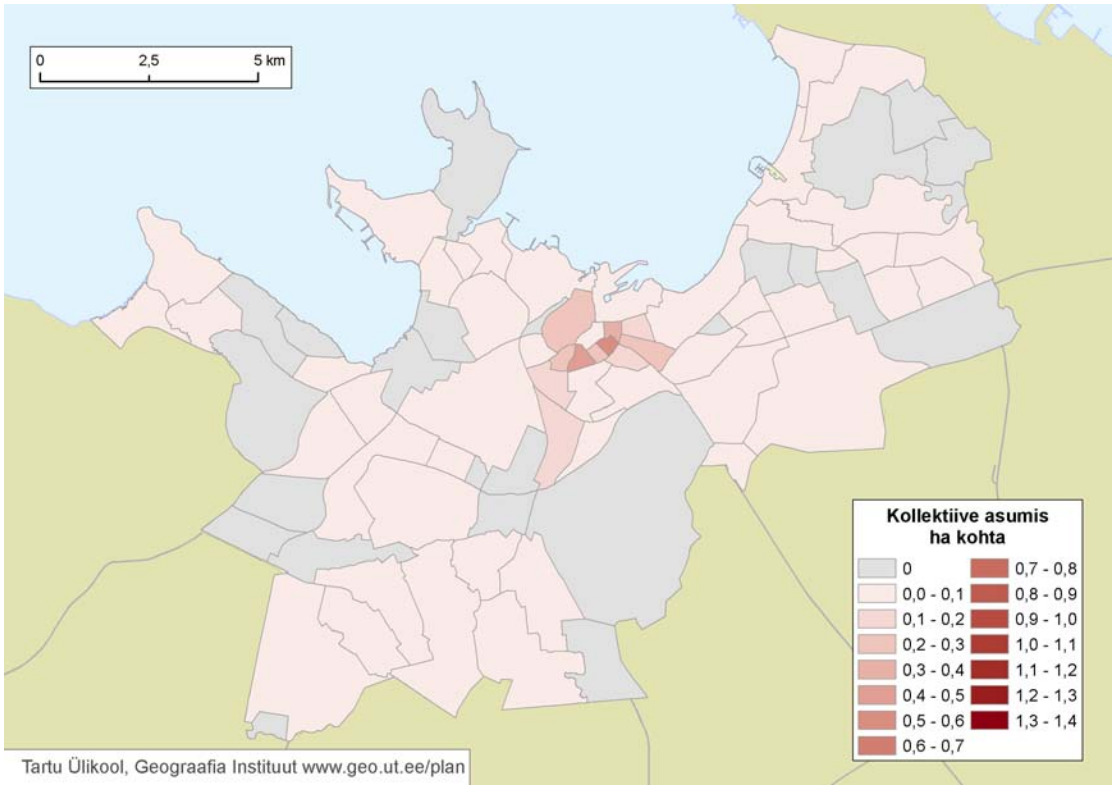
Joonis 13. Arhitektuuri valdkonna loomekollektiivide paiknemine.

Audiovisuaalvaldkonda kuuluvate loomekollektiivide jaotust iseloomustab väga selge koondumine Raua asumisse (joonis 14), mis on selgitatav eelkõige raadio- ja telemaja asumisega antud piirkonnas.

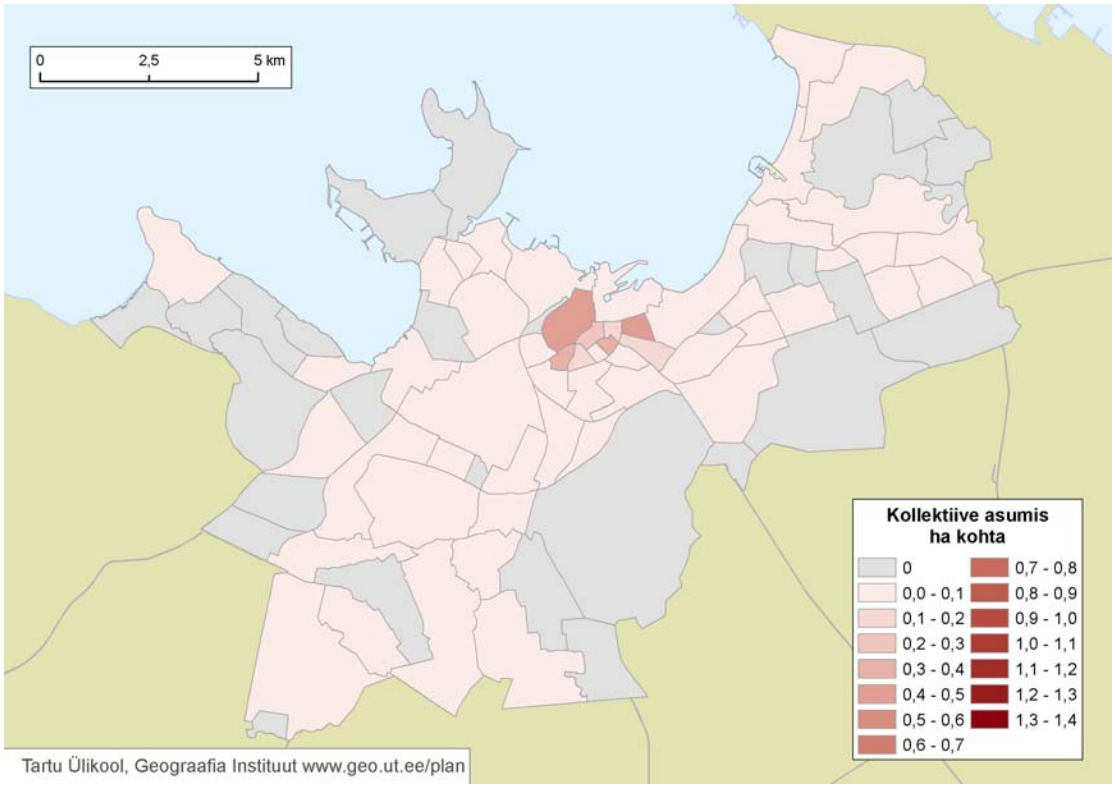
Joonis 14. Audiovisuaalvaldkonna loomekollektiivide paiknemine.

Disainiga tegelevate loomekollektiivide muster on sarnane üldise loomekollektiivide jaotusega. Kõige tihedamalt on disaini valdkonda kuuluvaid loomekollektiive Tatari asumis millele, järgnevad Vanalinn, Tõnismäe, Sibulaküla, Maakri, Torupilli, Uus-Maailma ja Kitseküla asum (joonis 15).

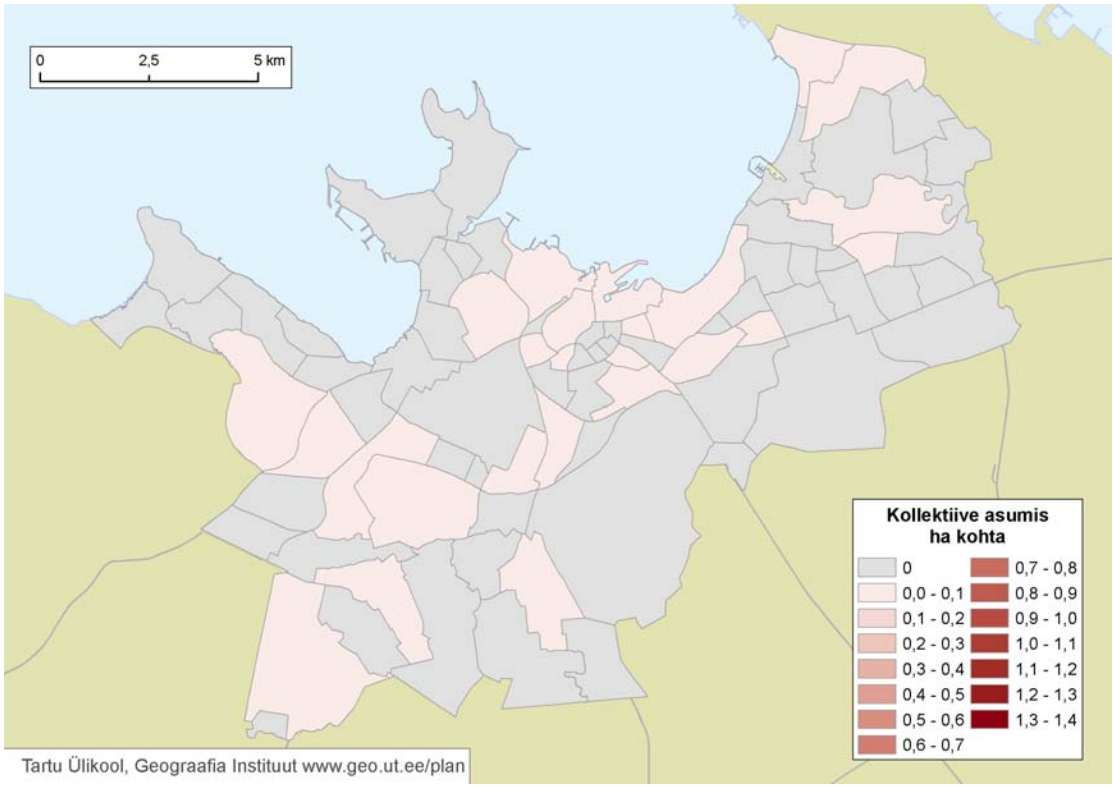
Joonis 15. Disaini valdkonna loomekollektiivide paiknemine.

Etenduskunstide valdkonna loomekollektiivide paiknemist iseloomustab koondumine Vanalinna, Tõnismäe, Maakri ja Raua asumitesse (joonis 16).

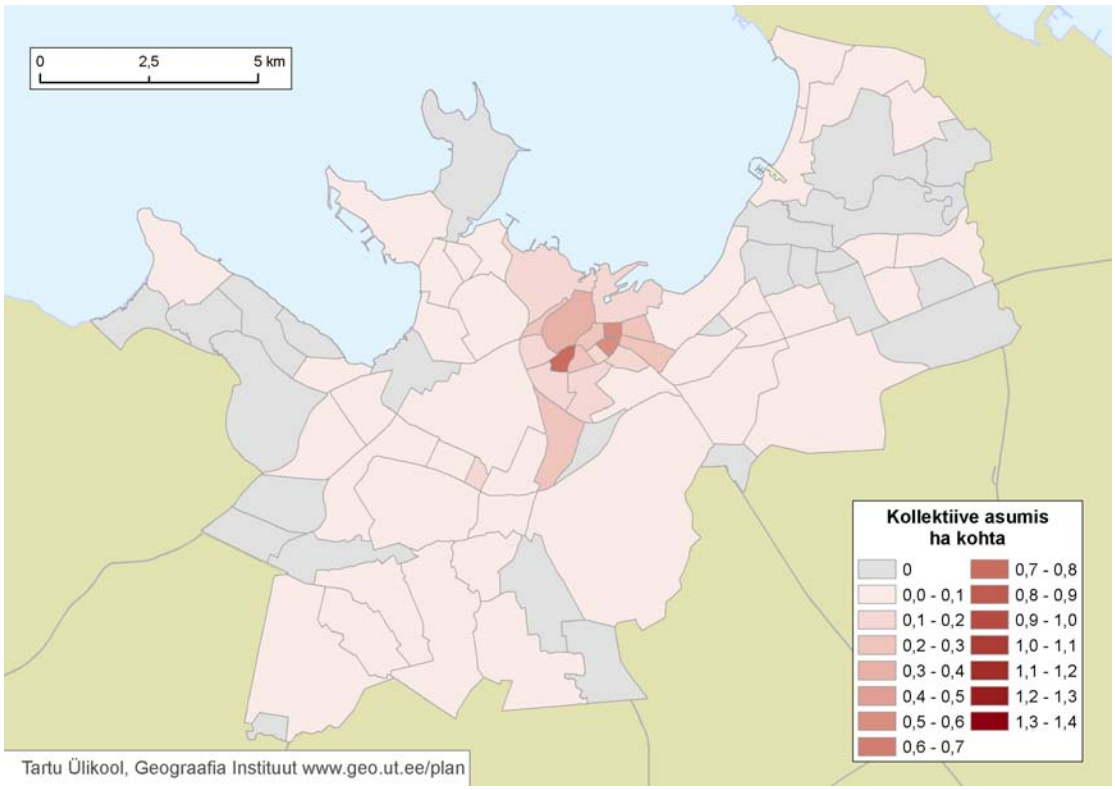
Joonis 16. Etenduskunstide valdkonna loomekollektiivide paiknemine.

Infotehnoloogia valdkonna loomekollektiive on andmebaasis teste valdkondadega võrreldes vähe. Kolmandik infotehnoloogia valdkonna loomekollektiividest paikneb Kesklinnas, üldiselt on infotehnoloogia valdkonna loomekollektiivid aga linnas laiali hajutatud (joonis 17).

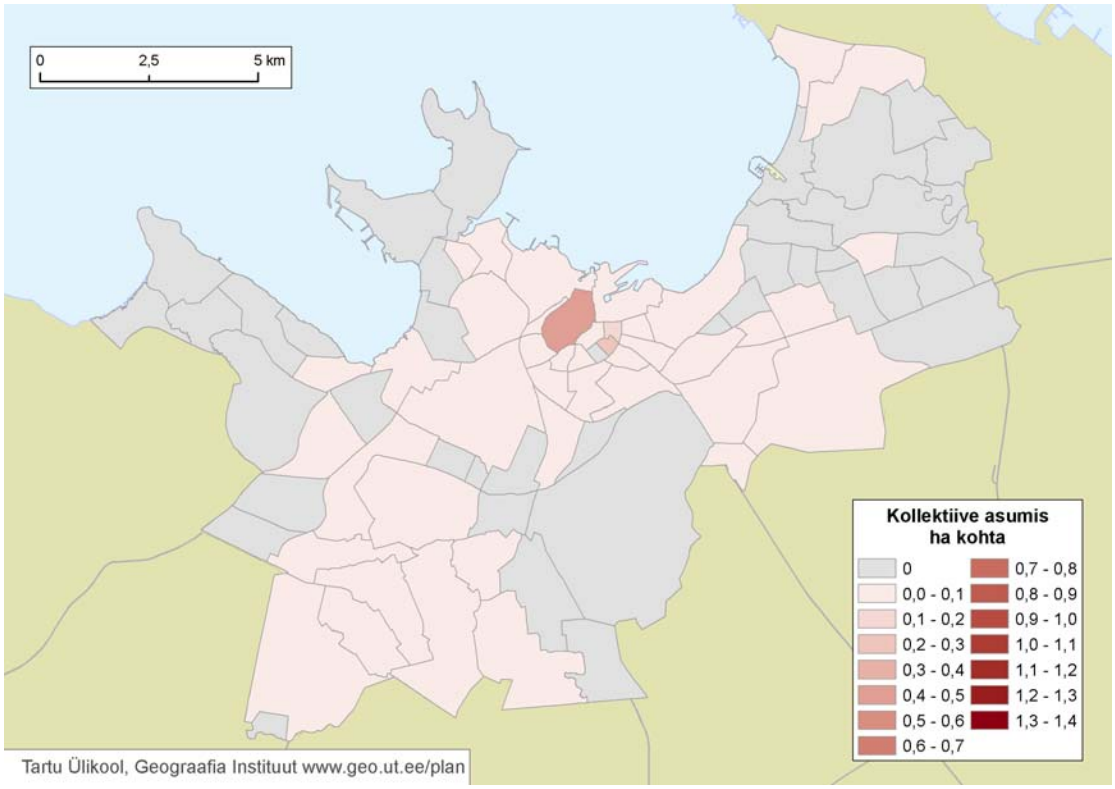
Joonis 17. Infotehnoloogia valdkonna loomekollektiivide paiknemine.

Kirjastamise valdkond on loomekollektiivide näol kõige arvukamalt esindatud Tõnismäe, Kompassi ja Maakri asumis (joonis 18). Rohkem on kirjastamise valdkonna loomekollektiive ka Vanalinnas ning teistes selle ümbrusse jäävates asumites.

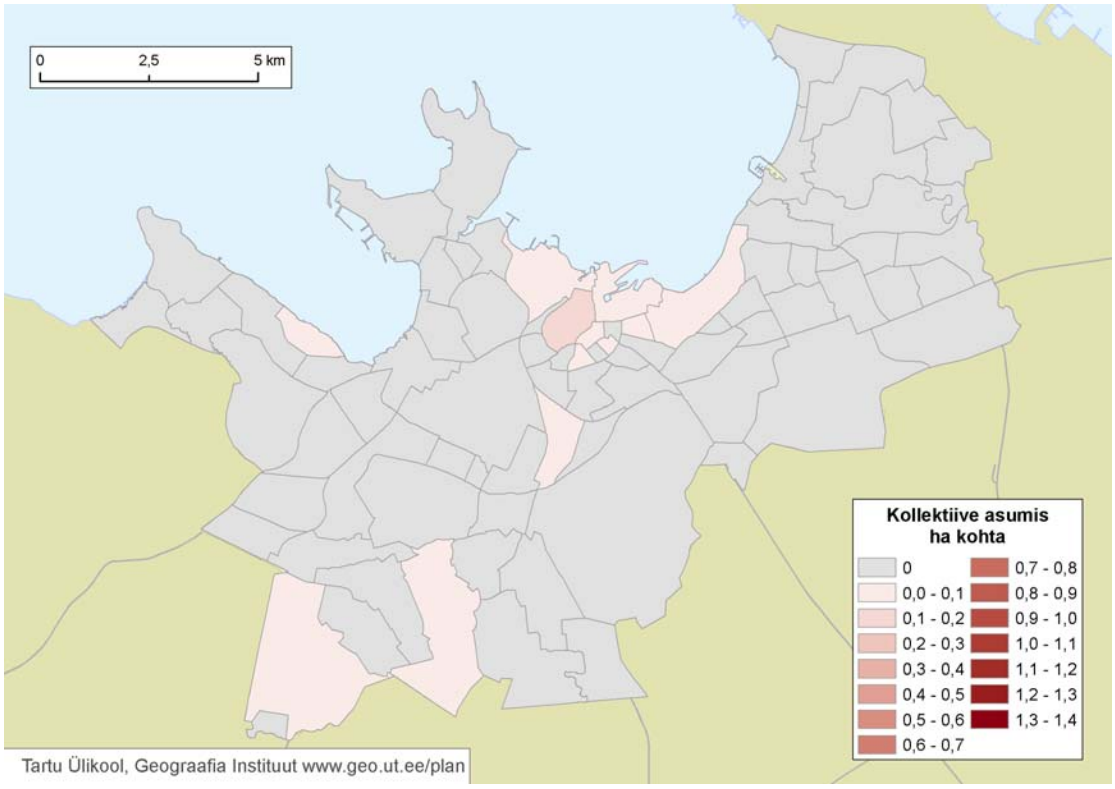
Joonis 18. Kirjastamine valdkonna loomekollektiivide paiknemine.

Kunsti valdkonna puhul saab rääkida väga tugevast koondumisest Vanalinna (joonis 19). Teistes asumites asuvad vaid üksikud kunsti valdkonna loomekollektiivid.

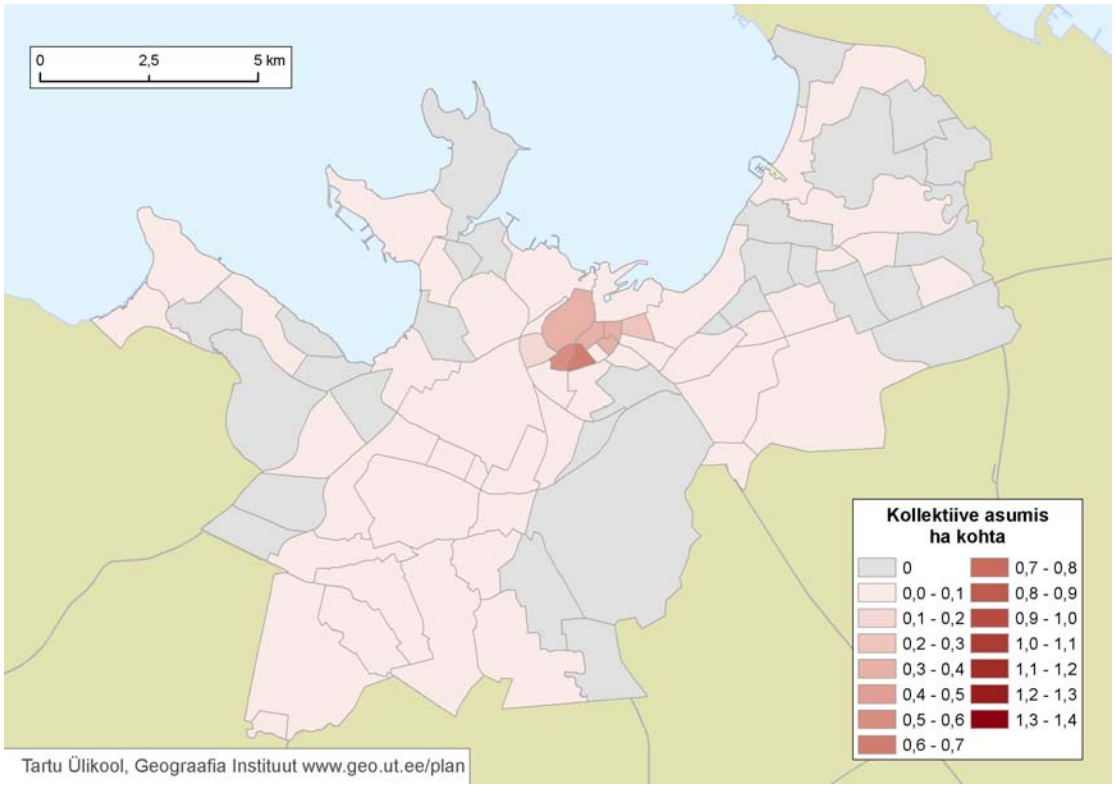
Joonis 19. Kunsti valdkonna loomekollektiivide paiknemine.

Muuseumide jaotuse pilt on sarnaselt kunsti valdkonnaga väga lihtne. Valdav osa muuseumitest on koondunud Vanalinna (joonis 20), mujal on üksikud objektid.

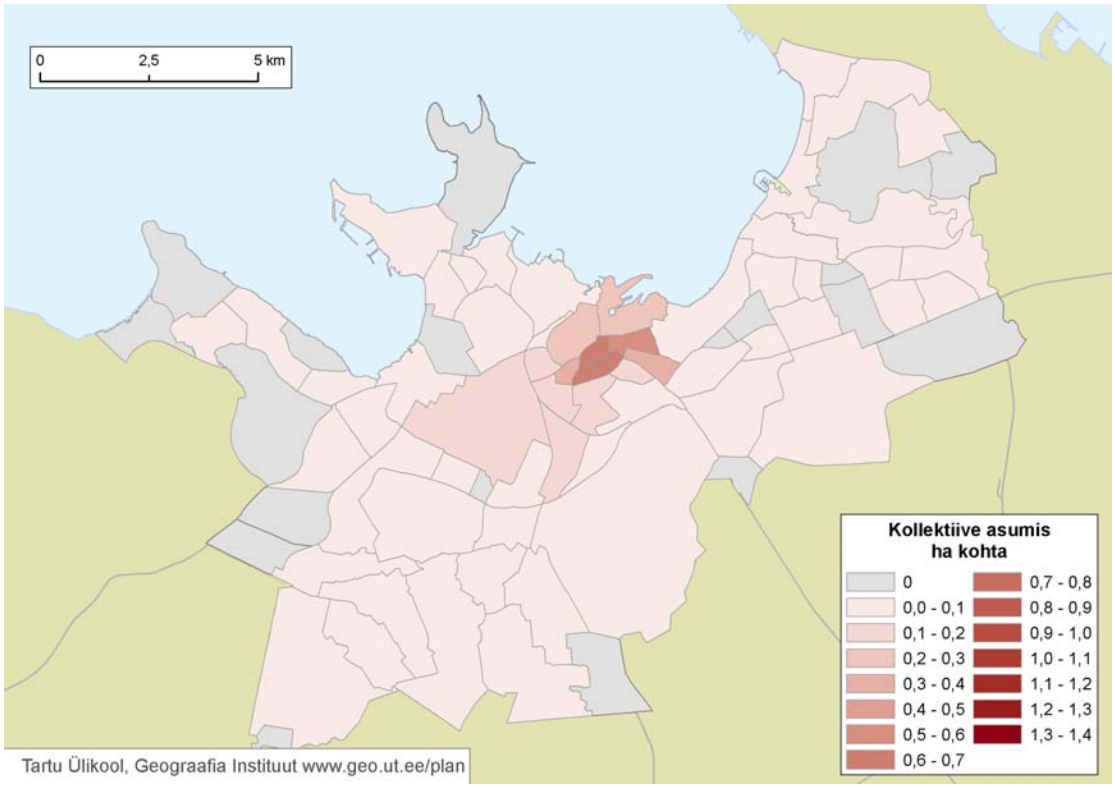
Joonis 20. Muuseumide valdkonda kuuluvate loomekollektiivide paiknemine.

Nagu ka eelpool kirjeldatud valdkondade puhul, nii on ka muusika valdkonna loomekollektiivide asukohaks peamiselt Kesklinn (joonis 21). Seejuures erinevalt kunstist ja muuseumide valdkonnast pole peakeskuseks mitte Vanalinna, vaid sellest lõuna poole jäävad asumid eesotsas Tatari ja Tõnismäe asumitega.

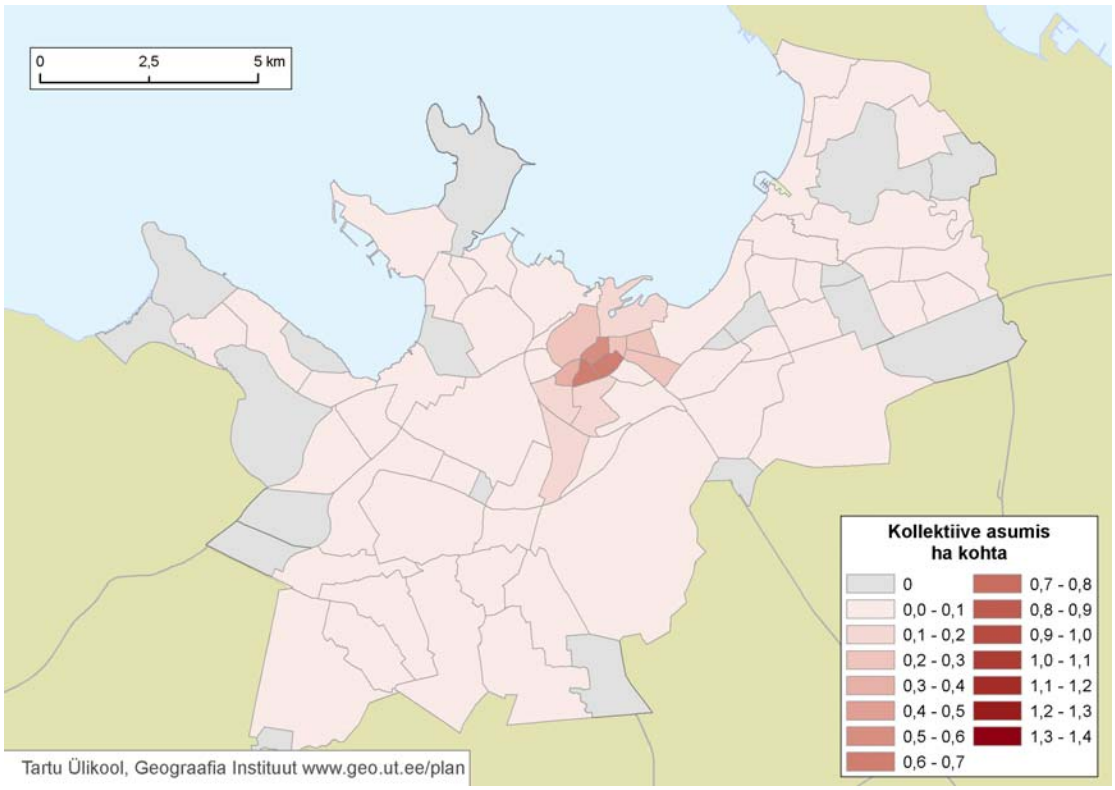
Joonis 21. Muusika valdkonna loomekollektiivide paiknemine.

Reklaami valdkond on nagu muusikagi koondunud kõige rohkem Vanalinnast lõunasse jäävatesse asumitesse (Tatari, Südalinn, Sibulaküla, Maakri, Kompassi, Raua ja Torupilli) (joonis 22). Teatud määral on selle valdkonna loomekollektiive rohkem ka Kristiine linnaosas.

Joonis 22. Reklaami valdkonna loomekollektiivide paiknemine.

Huvikeskuste paiknemist iseloomustab koondumine Tatari, Sibulaküla, Maakri ja Südalinna piirkonda (joonis 23). Tiheduselt järgnevad eelnevalt mainitutele Vanalinna, Tõnismäe, Kompassi, Raua ja Torupilli asumid.

Joonis 23. Huvikeskuste valdkonna loomekollektiivide paiknemine.

Kokkuvõttes võib öelda, et turistidele suunatud valdkonnad paiknevad eelkõige Vanalinnas, turismiga otseselt mitteseotud loomekollektiivid on enamasti kõige rohkem esindatud aga Vanalinnast lõunasse jäävates asumites (Tõnismäe, Tatari, Südalinn, Maakri, Kompassi ja Raua). Teistest selgelt erinev on audiovisuaalvaldkond, mis on koondunud Raua asumisse, kus paiknevad tele- ja raadiomajad.

5.3 Loomemajanduse paiknemine käibe ja töötajate arvu järgi

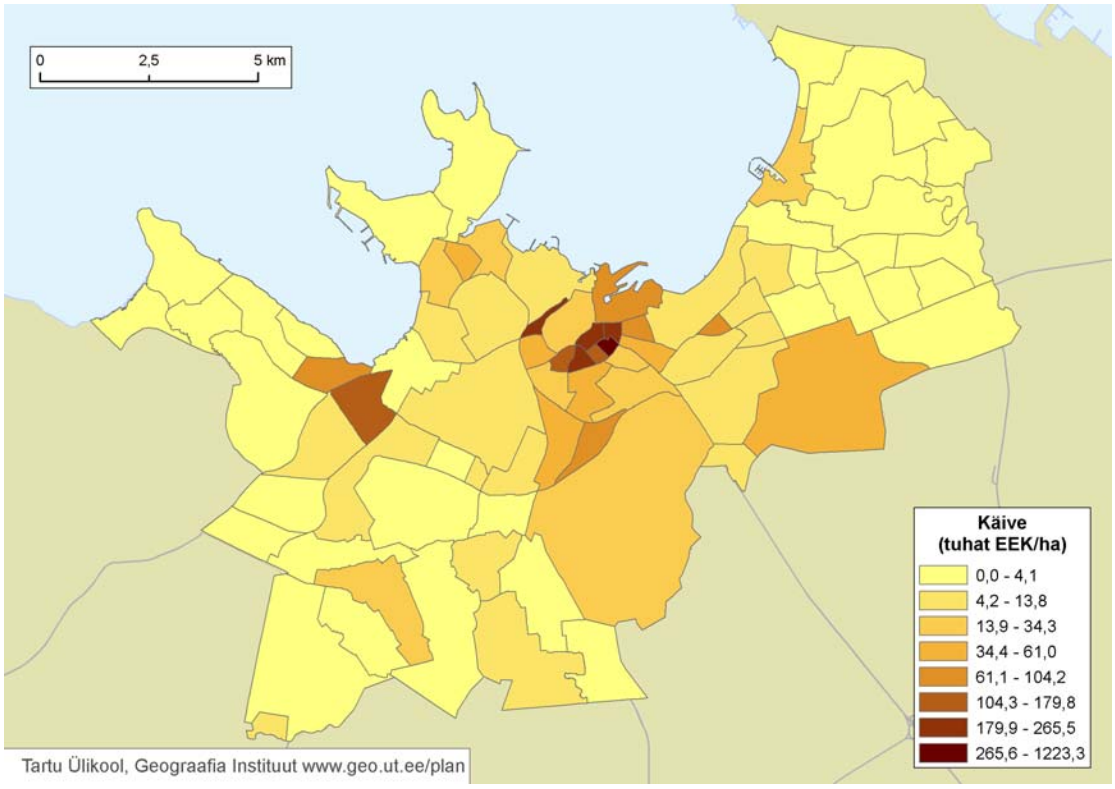
Kuigi loometööstus oma mitmekesisuses on koondunud peamiselt Kesklinna, pole sinna koondunud kõige rohkem raha ja inimesi (tabel 6). Keskmise töötajate arvu poolest on teistest linnaosadest mäekõrguselt üle Lasnamäe, kus on keskmiselt 10 töötajat. Kesklinna ja Kristiine loomekollektiivides on keskmiselt 6 töötajat, mujal vähem.

Käibe poolest on esikohal Kesklinn ning teisel kohal Lasnamäe (tabel 6). Nii käibe kui ka töötajate arvu puhul tuleb silmas pidada, et mõlemad näitajad on ettevõtete lõikes väga varieeruvad. Miinimumi ja maksimumi erinevus on üle saja kordne.

Tabel 6. Keskmine loomekollektiivide töötajate hulk ja käive linnaosade kaupa.

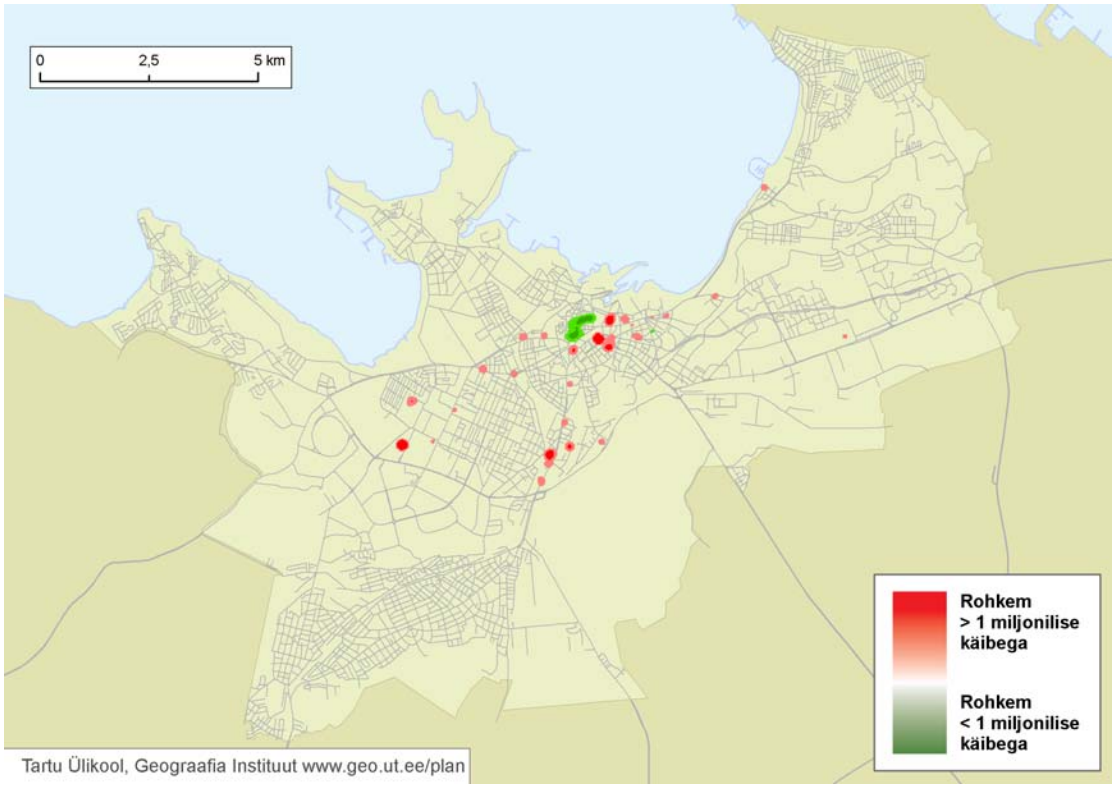
Linnaosa	Töötajate arv	Käive (tuh EEK)
Haabersti	3	3243,6
Kesklinn	6	5074,1
Kristiine	6	4943,6
Lasnamäe	10	5054,2
Mustamäe	4	2101,5
Nõmme	3	1903,9
Põhja-Tallinn	5	2064,2
Pirita	2	1425,4
Keskmine	6	4073,6

Kuigi linnaosade lõikes käibe ja töötajate arvu jaotus selget pilti ei anna, domineerivad üksikud suurettevõtted, siis asumite kaupa uurides on siiski näha selgeid ruumilisi erinevusi. Kõige suurema käibega asumid koonduvad Vanalinna ümbrusse (joonis 24). Teisi asumeid ületab mäekõrguselt Maakri (1,2 milj), millele järgnevad Kompassi, Südalinn ja Tõnismäe asum. Iroonilisel kombel on viiendal kohal Kelmiküla, kus tooniandjaks on vaid üks ajakirjade kirjastus. Silma torkab ka suhteliselt suurem käive Veskimetsa asumis, mis on aga tingitud üle-eestilise haardega Videoplaneti sildi all tegutseva Forum Cinemas Home Entertainment AS-i paiknemisest selles piirkonnas.

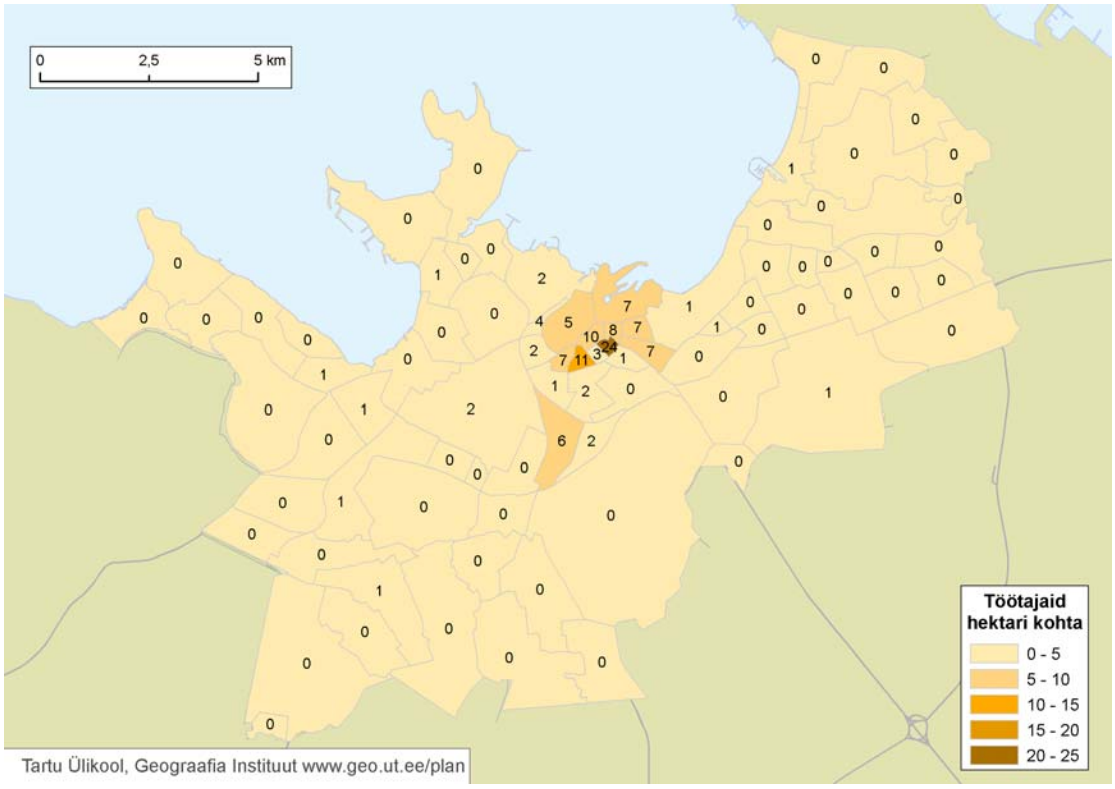
Joonis 24. Loomekollektiivide käive tuhandetes kroonides asumite lõikes.

Huvitava aspektina võib loomekollektiivide paiknemises välja tuua suure ja väikese käibega ettevõtete paiknemise erineva mustri. Alla miljonilise käibega loomekollektiivid domineerivad Vanalinnas, käibega üle 1 miljoni koonduvad Vanalinna lähedastesse Maakri, Südalinna ja Kompassi asumisse (joonis 25). Teiseks koondumiskohaks on Pärnu maantee ümbrus Kitsekülas. Suure punase täpina tõuseb esile ka Mustamäel Kadaka asumis paiknev Tallinna Raamatutrükikoda.

Joonis 25. Loomekollektiivide paiknemise seaduspärad üle 1 miljonilise ja alla 1 miljonilise aastase käibe võrdlusena.

Loomekollektiivide töötajate tihedus on kõige kõrgem Maakri asumis (üle kahe korra suurem kui järgnevates asumites) (joonis 26). Üldjoontes on suurem tihedus Vanalinnas ja selle lähemas ümbruses ning mõnevõrra ka Kitsekülas.

Joonis 26. Töötajate hulk loomekollektiivides asumite lõikes hektari kohta

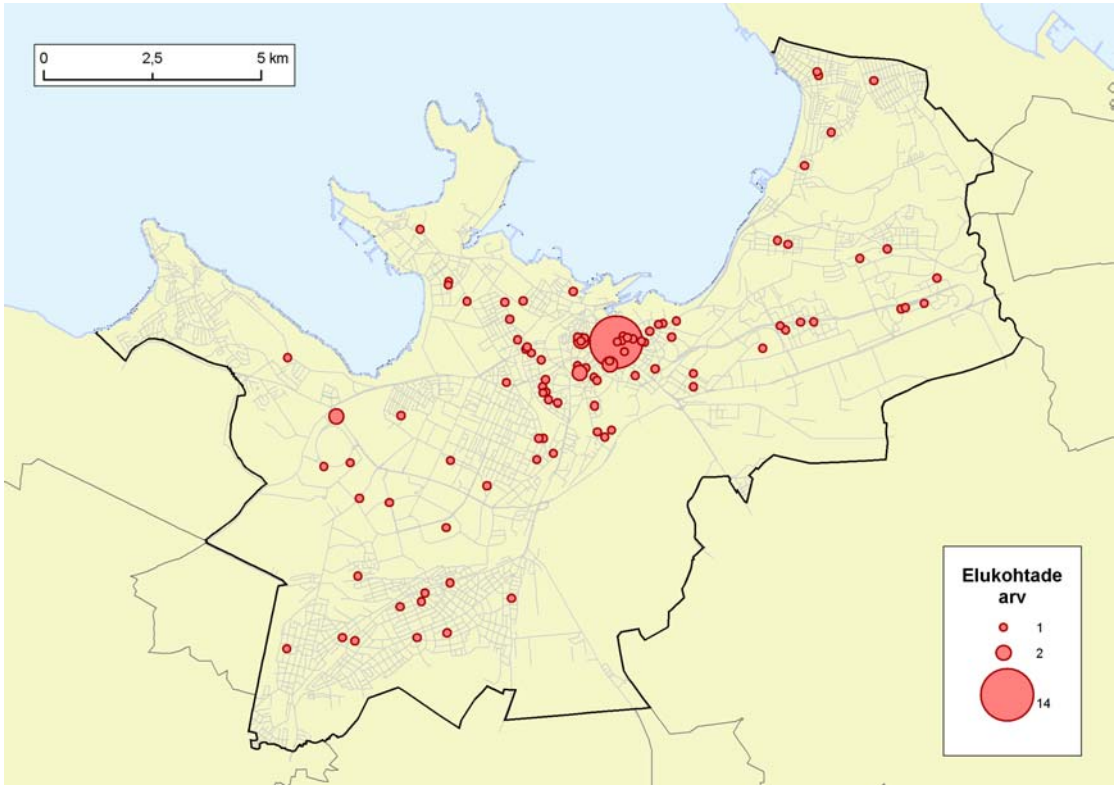
Käive ja töötajate arv pole parim loomekollektiivide iseloomustaja, kuna mitteärilised loomekollektiivid võivad endaga siduda väikese rahaga suurt hulka inimesi, samas kui suurt raha võivad keerutada ka mõned inimesed.

6. EKA-ga seotud loomeinimeste ajalis-ruumiline käitumine

6.1 Loomeinimeste ruumiline paiknemine

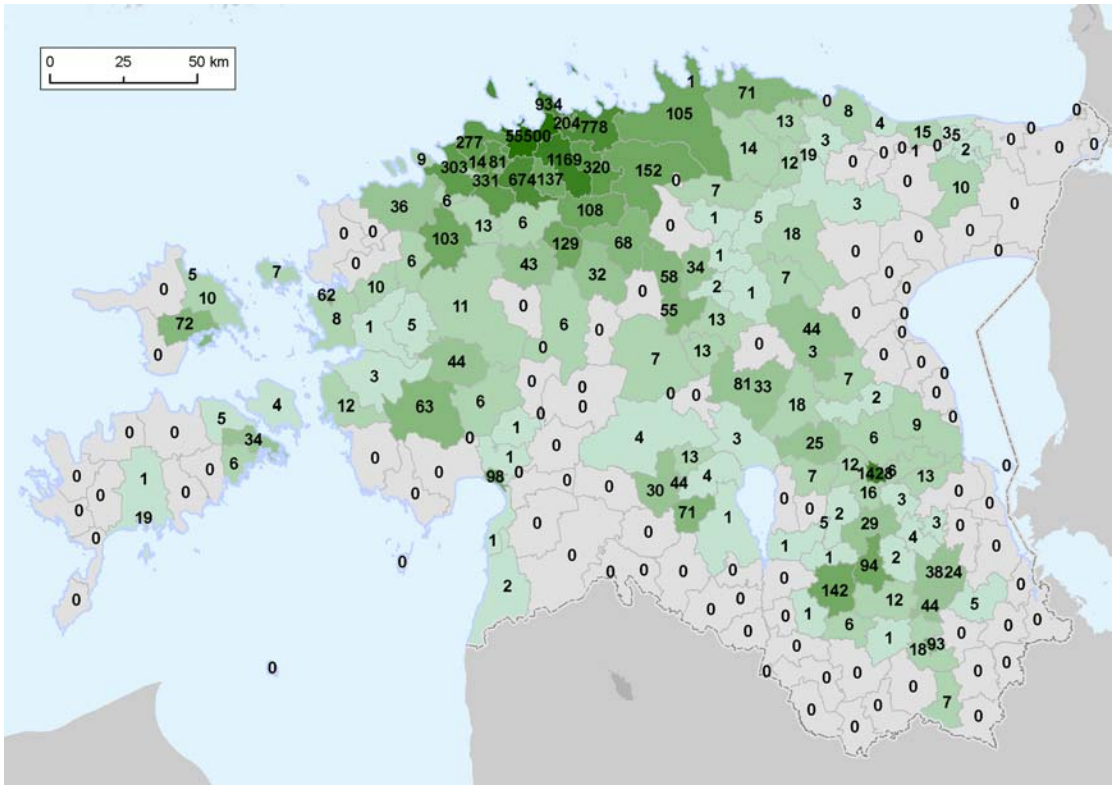
Loomemajandust eristab traditsioonilistest majandusharudest paiknemise eripärad ja inimkapitali suurem osatähtsus. Loomemajanduse ettevõtted paiknevad kompaktselt kesklinnades või turismipiirkondades, tihti on loomemajanduse ettevõtted seotud inimeste elukohtade ja alternatiivsete asustusaladega. Loomemajandusega kaasnevad sotsiaalsed võrgustikud on tihti linnakeskuste taaselustajad. Loomemajanduse ettevõtted on loovisikute kodude ja kvaliteetse linnaruumi vahetuks osaks. Käesolevas töös esitatakse ülevaade ühest katsest kaardistada Eesti Kunstiakadeemia kui ühe loomemajanduse tulipunkti tegevusruume Eestis ja Tallinna linnas. Eksperiment viidi läbi koostöös OÜ Urban Mark, Eesti Kunstiakadeemia ja OÜ Positium.

Loomeinimeste elukohti paikneb kõigis linnaosades, esile tuleb aga Kesklinna piirkond (joonis 27). Elukohana domineerib aadressil Gonsori 9 paiknev maja, kus paikneb EKA ühiselamu, seal on 14 positsioneeritud inimese elukoht.

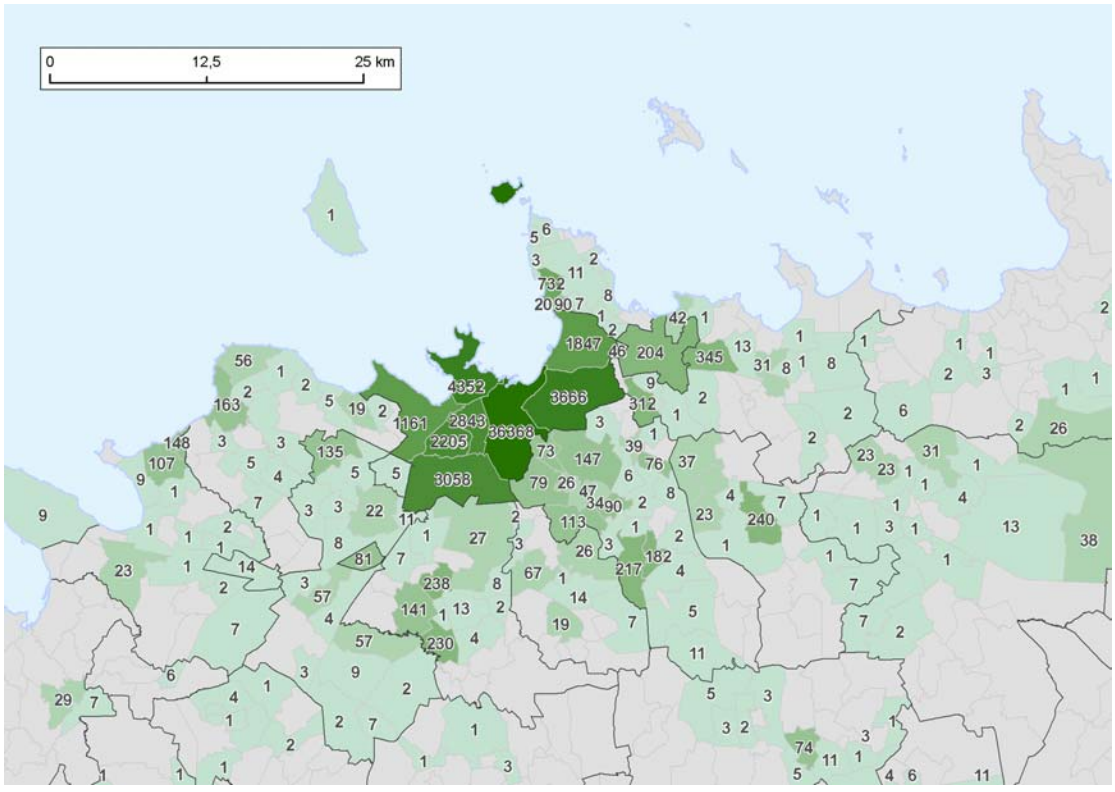

Joonis 27. Positsioneeritud loomeinimeste elukohtade paiknemine Tallinna linnas.

Positsioneeritud 142 loomeinimeste liikumine 8 uurimispäeva jooksul on väga Tallinna keskne, 66495 positsioneerimisest langes Tallinna linna piiridesse 55560 ehk 83,6%. Teistest suurematest linnadest tulevad esile Tartu, Otepää ja Pärnu (joonis 28). Positsioneerimiste hulk on suurem ka Tallinna linnaregioonis, kuid selgelt on ülekaalus Tallinna linn, eriti Kesklinn (joonis 29).

Joonis 28. Positsioneeringute jaotus Eestis omavalitsuste lõikes.

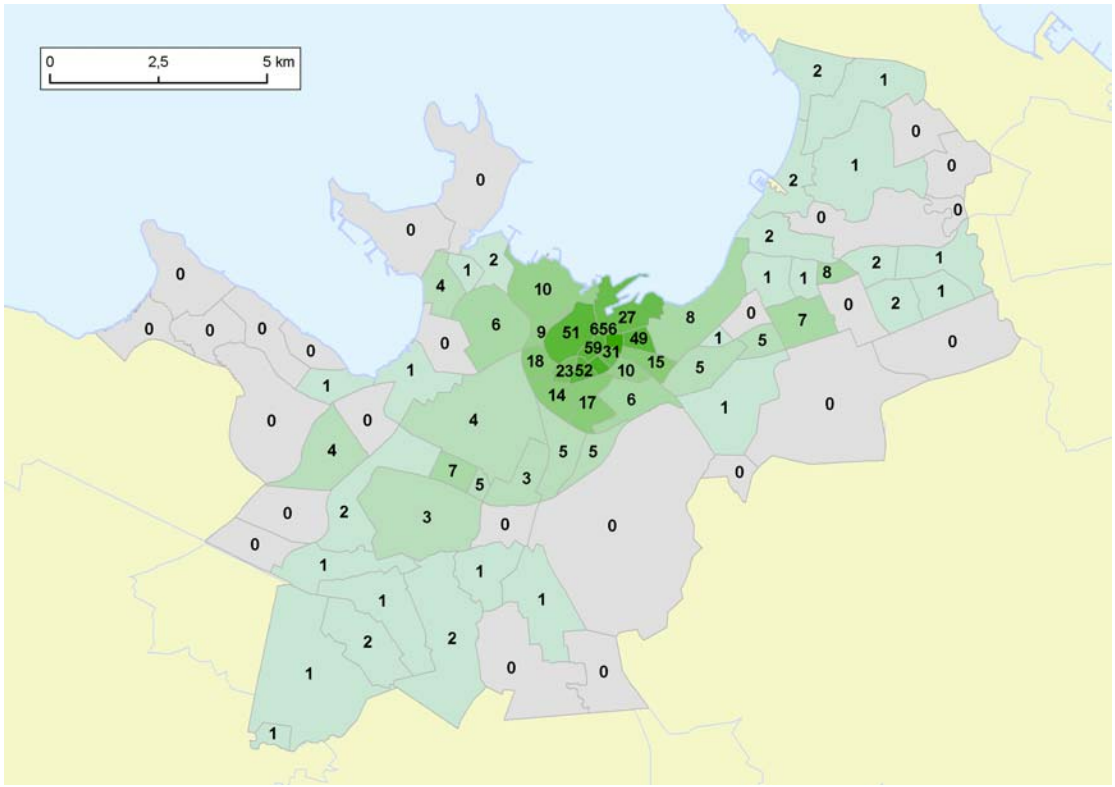
Joonis 29. Positsioneeringute jaotus Tallinna ümbruses asustusüksuste lõikes.

Tallinna linnaosadest domineerib Kesklinn, kus paikneb 66% (36411) Tallinna positsioneerimistest (tabel 7). Ülejäänud linnaosades jääb positsioneeringute hulk alla 5000 ning nende osatähtsus on alla 8%.

Tabel 7. Positsioneeringute hulk Tallinna linnaosades.

Linnaosa	Positsioneerimisi	Osatähtsus
Kesklinn	36411	66%
Põhja-Tallinn	4355	8%
Lasnamäe	3675	7%
Nõmme	3062	6%
Kristiine	2845	5%
Mustamäe	2205	4%
Pirita	1849	3%
Haabersti	1161	2%

Kesklinna linnaosas on positsioneerimiste tihedus suurem selle keskosas Vanalinna ja Südalinna piirkonnas. Kõige rohkem on positsioneerimisi Kompassi asumis (656 positsioneerimispunkti hektari kohta), kuhu jääb ka Eesti Kunstiakadeemia hoone, millega on kõik positsioneeritud seotud. Positsioneerimispunktide hulk on ülejäänud asumitest tunduvalt suurem ka Sibulaküla asumis (269). Üle 50 positsioneerimispunkti hektari kohta on Vanalinna, Südalinna ja Tatari asumis. Nendest veidi kaugemale jäävates asumites (Kassisaba, Uus-Maailm, Tõnismäe, Torupilli, Raua ja Sadama) on positsioneeritud punktide arv üle 10, kaugemates aga alla selle. Selgelt väheneb positsioneerimispunktide hulk kesklinnast kaugenedes, seega ka inimeste aktiivsus.

Joonis 30. Positsioneeringute jaotus Tallinna asumites hektari kohta.

6.2 Loomeinimeste liikumise ajaline rütm

Erinevatel ruumiosadel on erinev ööpäevane ja nädalane kasutus. Enamasti on see seostatav ruumi erinevate funktsioonidega: elamine, tööpiirkonnad, vaba aja veetmise kohad. Erinevate linnaosade kasutamise ajaline rütm töö- ja puhkepäevade lõikes on esitatud joonis 31.

Kesklinn on kõige tihedamini kasutatav linnaosa. Näha on selge töö- ja puhkepäeva erinevus: kesklinnas viibitakse rohkem tööpäevadel ning seejuures on positsioneeringuid rohkem päevasel ajal. Puhkepäevadel selge kellaajaline rütm puudub, mõningane positsioneerimiste arvu tõus on märgatav õhtu poole.

Haabersti linnaosa on uuritavate jaoks eelkõige magalaga piirkond, seda näitavad positsioneerimise maksimumid hommikusel ja õhtusel ajal. Tööpäevade hommikul langeb positsioneerimiste arv järsult 8-9 ajal ning tõuseb õhtul alates 19:00. Nädalavahetusel selget ajalist rütmi välja tuua ei saa.

Kõige selgem nädalavahetuse rütm tuleb esile Kristiine linnaosas, selle külastamine on aktiivsem puhkepäevade õhtutel kella 18:00-20:00 ajal. Muud töö- ja puhkepäevade erinevust ei ole ning ka kellaaegade lõikes on positsioneerimiste arv suhteliselt sama.

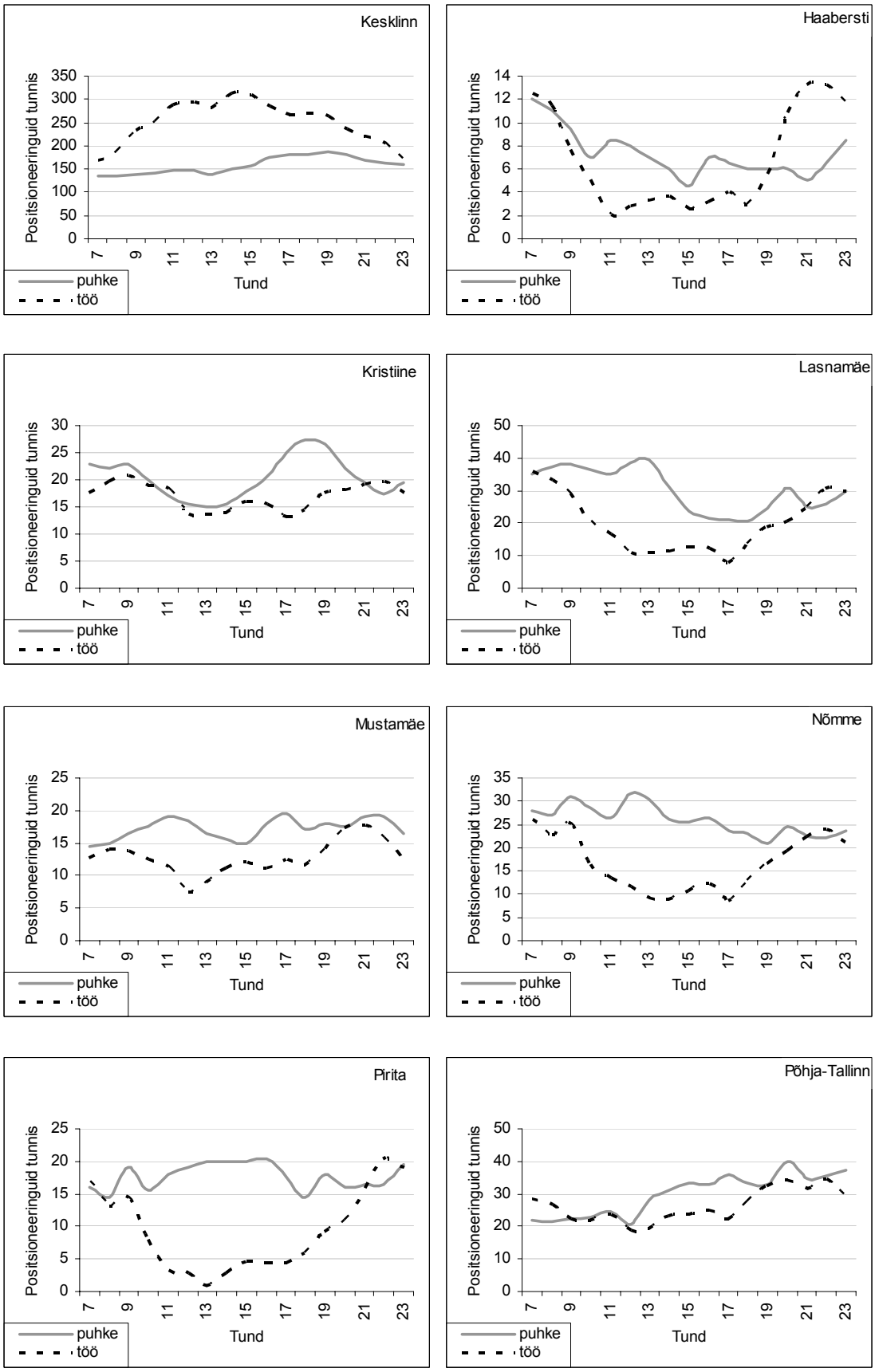
Lasnamäe puhul on tööpäeviti tegemist magalaga, positsioneerimiste hulk on suurem hommikusel ja õhtusel ajal, päeval on positsioneerimisi tunduvalt vähem. Puhkepäevadel on märgatav väiksem positsioneerimiste arv pärastlõunast õhtuni.

Mustamäel on positsioneeritud loomeinimeste viibimine töö- ja puhkepäevadel suhteliselt sarnase ja ebaselge rütmiga. Puhkepäeval on aktiivsus veidi suurem kui tööpäevadel.

Nõmmet iseloomustab selge magala tööpäevane rütm: õhtul ja hommikul on inimesi rohkem, päeva ajal vähem. Puhkepäevadel on positsioneerimisi selgelt rohkem kui tööpäevadel, seejuures on õhtu suunas langev trend.

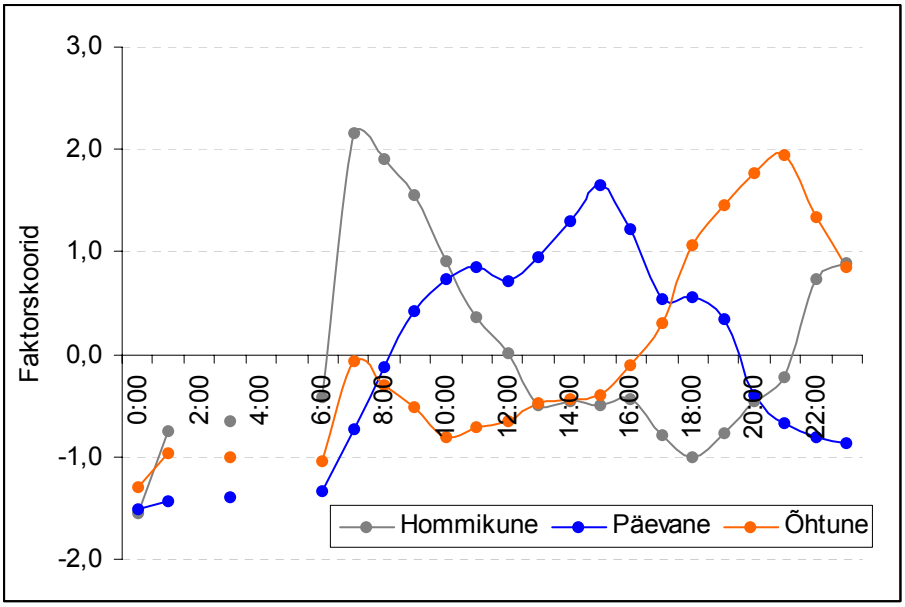
Piritat võib samuti nimetada magala piirkonnaks, sealne positsioneerimiste rütm on sarnane Nõmmele.

Põhja-Tallinnas on nii puhke- kui tööpäevadel viibimise ajaline rütm suhteliselt sarnane. Puhkepäevadel on tööpäevadega võrreldes märgata mõnevõrra suuremat kasutust lõunast õhtuni.

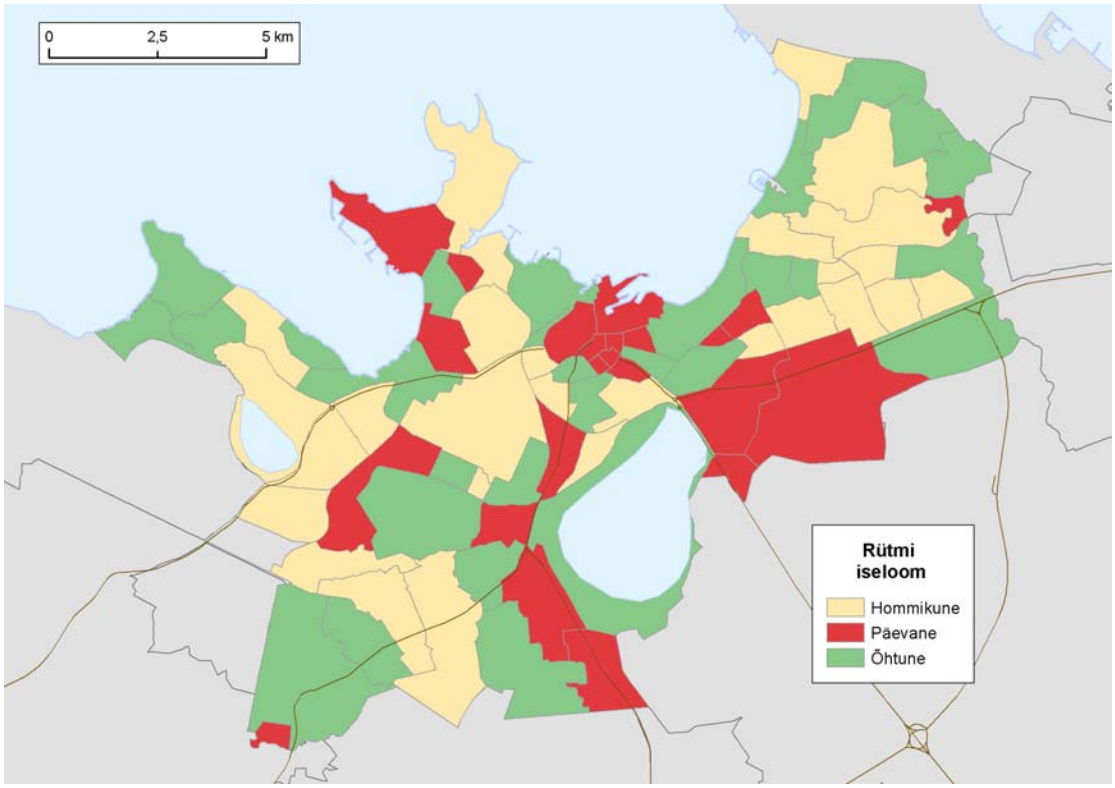
Joonis 31. Linnaosade kasutus uurimisperioodi lõikes töö- ja puhkepäevade erinevusena (ajavahemik: 7:00 – 00:00).

Positsioneeritud loomeinimeste ruumitarbimise ajalis-ruumiliste mustrite leidmiseks teostatud faktoranalüüsi tulemusena on eristatav kolm peamist ruumikasutust kirjeldavat faktorit: hommikune, päevane ja õhtune (joonis 32). Seega võib eristada asumid, kus loomeinimesed viibivad peamiselt hommikul, päeval ja õhtul.

Joonis 32. Kolme peamise faktorskoori ajaline rütm.

Hommikust rütmi kirjeldavad magalapiirkondades asuvad asumid Haabersti, Nõmme, Kristiine, Lasnamäe ja Pirita linnaosas (joonis 33). Päevase rütmi puhul tulevad selgelt esile Kesklinna keskosa asumid, kus on ka kõige enam positsioneerimisi ning Lasnamäe lõunaosasse jäävad asumid. Ülejäänud päevast rütmi iseloomustavad asumid paiknevad hajutatult erinevates linnaosades ega moodusta ühtselt iseloomustatavaid piirkondi. Õhtust rütmi iseloomustavad asumid paiknevad samuti, nagu ka hommikused, peamiselt magalapiirkondades. Välja tulevad ka mõned Kesklinna keskosa ümbritsevad asumid Põhja-Tallinnaga piirneval alal ning Kadrioru piirkonnas.

Joonis 33. Asumite ajalist rütmi kõige rohkem kirjeldavate faktorite jaotus.

EKA-ga seotud inimeste liikumiskoridoridena tulevad esile peamised Tallinnast väljuvad suuremad maanteed: Narva, Tartu, Pärnu ja Haapsalu maantee. See on väga sarnane uusasumites positsioneeritud inimeste liikumiskoridoridega (Ahas ja Silm 2006), mistõttu ei saa öelda, et loomeinimeste liikumiskoridorid teistest kuidagi erineksid. Linnasiseseid liikumiskoridore loomeinimeste puhul välja tuua ei saa, kuna nad liiguvad peamiselt kesklinnas ning väikese ja tihedasti kasutatava ala tõttu kindlad liikumissuunad välja ei tule.

6.3 Loomeinimestele olulised teenused ning meeldivad ja ebameeldivad kohad

Loomemajanduse seisukohalt on oluline uurida, milliseid teenuseid loomeinimesed vajavad, sellest sõltub inimeste liikumine ja käitumine ruumis. Selleks uurimisime EKA positsioneerimisuuringus osalenud 142 inimese ankeetide vastuseid: meeldivate ja ebameeldivate kohtade paiknemist. Loomeinimestes mingit emotsiooni (kas meeldivat või ebameeldivat) tekitavad kohad on olulise väärtusega ka loomingulisel tegevusel, seega loomemajanduse seisukohalt olulised. Seetõttu on vajalik uurida, kus sellised kohad Tallinna linnas paiknevad.

Meeldivate kohtadena mainiti selgelt kõige enam Kesklinnas paiknevaid kohti (60%), millele järgnes Pirita (10%) Põhja-Tallinn (9%) ja Nõmme (6%). Küllaltki palju (8%) mainitud kohtadest olid sellised, mida ei saa kindla linnaosaga siduda, nt pargid, agulid, sisehoovid, kodu vms, neid võib olla igas linnaosas. Kesklinna linnaosas mainiti kohtadena kõige enam Vanalinna, Kadriorgu, Toompead, kuid ka üksikuid objekte nagu Eesti Kunstiakadeemia, Linnahall, Raekojaplats ning ka mõningaid kõrtse (Von Krahl, Noku). Põhja-Tallinnas oli meeldivate kohtade seas esikohal Kalamaja, mainiti ka Koplit, Paljassaare poolsaart,

Pelgulinna ja Stroomi randa. Nõmme ja Pirita puhul mainiti enamasti ainult linnaosa, üksikuid kohti toodi välja vähem kui Kesklinna puhul.

Ebameeldivate kohtade jaotus on tunduvalt ühtlasem, esile tulevad 3 linnaosa, kus ebameeldivate kohtade osatähtsus on teistest tunduvalt suurem: Põhja-Tallinn (26%), Kesklinn (24%) ja Lasnamäe (23%). Veidi enam mainiti ka Mustamäed (8%) ja Haabersti linnaosa (7%). Põhja-Tallinna linnaosas toodi kõige enam välja Koplit (36 korda), millele jäi vaid veidi alla Balti jaam (32 korda). Kesklinna ebameeldivatest kohtades oli esikohal Viru Keskus (22 korda), sh mitu korda mainiti ka Viru Keskuse bussiterminali ja tunnelit. Kesklinna ebameeldivatest kohtadest mainiti mitmel korral ka bussijaama, keskturgu, sadamaala ja Tartu maantee piirkonda. Lasnamäe puhul on ebameeldivaks Lasnamägi tervikuna, ühtegi konkreetset kohta seal enamasti välja ei toodud. Mustamäe linnaosa puhul peetakse ebameeldivaks samuti nagu Lasnamäelgi kogu linnaosa, Haabersti puhul domineeris ebameeldiva kohana selgelt Õismäe. Kohtadest, mida ei saa konkreetse linnaosaga seostada, mainiti kõige enam kaubanduskeskusi, tunneleid ning magalapiirkondi.

Loomeinimestele olulistest teenustest, mis peaksid töökoha (EKA) läheduses olema, toodi kõige rohkem välja büroo- ja kunstitarvete kauplusi, seda nimetas kolme olulisima koha või teenuse seas 30% küsitletutest. Olulisemad olid veel söögikohtade olemasolu (23%), ühistranspordi lähedus (20%) ning koopia- ja printimisvõimaluste olemasolu läheduses (20%). Üle 10% küsitletutest pidas oluliseks ka toidupoodide ja kaubanduskeskuste lähedust, häid parkimisvõimalusi ning rohealasid ja puhkamisvõimalusi.

7. Ettepanekud Tallinna loomemajanduse andmebaasi täiendamiseks

Loomemajanduse valdkonnast ülevaate saamine on keeruline, kuna traditsiooniline lähenemine majandusele, mille kaudu teostatakse ka statistikat, ei sobi loomemajanduse uurimiseks. Majandussektorite põhine statistika ei kajasta paljusid ettevõtteid ja elukutseid, mis on olulised loomemajandusele.

Loomemajanduse defineerimise probleemid

- Kuna loomemajanduse uurimisega on Eestis veel vähe tegeletud, tuleks üle vaadata ja täiendada Eesti Konjunktuuriinstituudi uurimuses „Eesti loomemajanduse kaardistamine ja analüüs" (2005) väljatöötatud loomemajanduse valdkondade ja alavaldkondade klassifikatsiooni. Nimetatud klassifikatsioon oli aluseks ka käesolevale tööle, mida omalt poolt juba ka veidi täiendati.
- Klassifikatsiooni tuleks üle vaadata pidevalt ja täiendada lisanduvate loomemajanduse valdkondadega. Loomemajandus on väga kiiresti arenev ning valdkonnad, mis eile ei kuulunud veel loomemajanduse hulka, võivad seda olla juba täna. Seega peaks olema loomemamajanduse defineerimine ja klassifitseerimine ajakohane.
- Loomemajanduse valdkonnad ja alavaldkonnad tuleks siduda registrites olevate tegevusaladega, näiteks EMTAKi koodiga.
- Loomemajanduse valdkonnad ja alavaldkonnad tuleks detailselt kirjeldada, st lahti kirjutada, mis tegevused mingi valdkonna alla kuuluvad.

Probleemid tegevusalade liigitamisega

- Tegevusalad on määratletud ja kirjeldatud EMTAKi tegevusalade registris majandussektorite kaupa. Ei ole olemas aga registrit, millest oleks võimalik välja võtta loomemajanduse ettevõtted. Kuna loomemajandus on majandussektorite ülene, st hõlmab selle erinevaid valdkondi, ei kattu see majandusharude põhise klassifikatsiooniga.
- EMTAKi koodid, mille järgi Äriregistris tegevusi liigitatakse, ei sobi loomemajanduse eristamiseks kuna need on liiga ebatäpsed.
- EMTAKi kood ja ettevõtte tegelik tegevusala ei lähe tihti kokku.

Probleemid aadressidega

- Ettevõtte registriaadress ning tegelik tegutsemisaadress on tihti erinev. Ettevõtte tegelikku aadressi ei ole mitte üheski registris. Lisaks olukordadele, kui firmal on mitu aadressi, on tihti ettevõtte peakontor mujal kui tegutsetakse, filiaal erinevates paikades jne.

Loomemajanduse andmebaasi ajakohasus

- Käesolev andmebaas on koostatud põhinedes Äriregistri andmetele. Äriregistrist saadavad andmed ei kajasta aga tänast seisu, 2006. aastal saab andmeid 2004. aasta kohta. Mitmed Äriregistrist saadud ettevõtted on praeguseks likvideeritud ning teised juurde tekkinud.
- Kuna loomemajanduse valdkond on väga kiiresti arenev, siis on ka ettevõtteid iseloomustavad andmed (töötajate arv, käive) vananenud.
- Vajalik on loomemajanduse andmebaasi pidev täiendamine, kas siis Äriregistrist, loomeliitudest või muudest allikatest. Võimalusel luua andmebaas, kus iga loomeettevõte tahaks olla ja ise ennast kirja annaks.

Andmete detailsus

- Äriregistrist on võimalik saada andmeid ettevõtte töötajate arvu ja käibe kohta, need andmed on aga olemas veidi üle poolte ettevõtete kohta. Seega oleks andmebaasi vaja täiendada puuduvate andmete osas teistest allikatest või vaadata üle Äriregistri andmete kogumise süsteem.

Andmebaasi uuendamine

- Andmebaasi koostamise ja pideva uuendamise küsimus vajab samuti seisukohta. Loomemajanduse pidevaks seireks ja ajakohase info vahendamiseks võiks linnal tekkida interaktiivne kaart ja register, mis võimaldaks andmeid jooksvalt uuendada. See tegevus tuleks siduda loomeliitude poolt koostavate registritega, mis on 2006 aastal koostamisel.
- Kui nii detailset infot pole vaja ja võimalik koguda tuleks luua selge metoodika loomemajanduse ülevaate saamiseks äriregistri põhjal, näiteks 2 aastase intervalliga. See võimaldaks seire teostamist, aga oleks piiratud teise rakenduste arendamisels.

.

8. Ettepanekud loomemajanduse arendamiseks Tallinnas

Üsna põhjalikud ettepanekud loomemajanduse edendamiseks on toodud Eesti Tuleviku-uuringute Instituudi uurimuses „Loomemajanduse arendamine Eestis – ettepanekud tulevikuks" (2005b). Lisaks on antud põhjalik ülevaade eri maade praktikatest ja loomemajanduse arendamisega seonduvatest tegevustest, seda võimalikult mitmekesiste näidete varal Euroopa riikidest, Austraaliast, Aasiast, Põhja-Ameerikast. Paljud väljapakutud tegevused on rakendatavad ka Tallinna kontekstis. Käesolevas töös neid ettepanekuid üle kordama ei hakata, töö on internetis kättesaadav.

Käesoleva töö käigus koostatud andmebaasi ja esmase analüüsi käigus saadud kogemuste põhjal võiks välja tuua järgmised olulised sammud loomemajanduse edendamiseks Tallinnas.

1. Loomemajandus vajab linnavalitsuse poolset arengukava või meetmete programmi. Seda programmi on vaja ka vaatamata sellele, et loomemajandusel on juba oluline roll Tallinna äri- ja kultuurielus. Tugev loomemajandus on kujunenud tänu nõukogude ajast pärit inimkapitalile ja traditsioonidele, tänapäeval hakkavad aga põlvkonnad vahetuma, seega vajab sektor edasi arendamist ja toetamist.
2. Loomemajanduse tegelikuks suunamiseks ja edendamiseks oleks vajalik linna algatatud koostöö kõikide oluliste loomeliitudega. Loomeliidud oleks linnavalitsusele õigeks partneriks vastava arengukava välja töötamisel ja protsesside käivitamisel, sh ettevõtete registri loomisel.
3. Loomemajanduse ettevõtted vajavad paremat ruumiprogrammi kesklinna läheduses või kesklinnas tegutsemiseks. Pikaajalised soodsad rendilepingud ja alternatiivsete hoonete programmid (Kultuurikatel, Tselluloos jms) tuleks kujundada uute *hotspot´*ide tekkekohtadeks.
4. Vajalik oleks loomemajanduse IT sektori arendamisele suunatud programmi, mis tegeleks vastavate inimeste ja ettevõtete koondamise ja äri alustamise toetamisega linnas.
5. Loomemajanduse ettevõtted toimivad kunstnike elukohtade läheduses, mitmekesises linnaruumis. Lisaks ettevõtete asukohtadele tuleks soodustada ka kunstnike ja vähemrahakate tudengite elukohtade püsimist kesklinna piirkonnas. Pikemas perspektiivis on just loomeinimeste eluasemepoliitika selle majandussektori käivitajaks.
6. Kesklinnast lahkuva tootmis- ja teenindusettevõtete kohtades peaks loomemajandust soodustama ka üksikutele hoonetele programme ja projektide lähteülesandeid seades.
7. Loomemajandus vajaks selget sidet turismiarendajate ja ettevõtjatega. Siin võib linnavalitsus olla initsiaatoriks avaliku- ja erasektori koostööks. Ühiselt läbimõeldud asukohavalikud, marsruudid, tootearendus ja marketing aitaks kogu linnaelu sujuvamaks ja linna atraktiivsemaks muuta.
8. Uurimist vajaksid uute loomevaldkondade ja välismaa loovisikute kohale meelitamise võimalused.
9. Kultuuripealinna ettevalmistustööde raames võiks tekkida loomemajanduse internetipõhine kataloog ja kaart, mis aitaks infot vahetada, meetmeid suunata ja tarbijaid teavitada.

Kuna käesolev töö (andmebaas) oli mõeldud eelkõige sissejuhatuseks loomemajanduse uuringutele ja strateegiatele, siis püstitame ka võimalikud tulevased uurimissuunad.

1. Saadud andmebaas vajaks täpsustamiseks põhjalikku küsitlusuuringut ettevõtete tegelikust seisust, asukohast, plaanidest ja vajadustest. Andmebaasi ligi 3000 ettevõttest vajaks täpsemat küsitlusuuringut juhuvalimiga 300-400 ettevõtet. Lisaks oleks vaja intervjueerida kõiki loomeliitusid ja 10-20 ettevõtet. Eesmärgiks oleks välja selgitada loomemajanduse tegelik seisukord ja arengusuunad Tallinnas.
2. Põhjalikku kaardistamist ja analüüsi vajaksid olemasolevad loomemajanduse koondumiskohad ja uued potentsiaalsed piirkonnad, nagu Kultuurikatel, Kalamaja-Sukavabrik, Tselluloos jms.
3. Loomemajanduse uuringu tulemused vajaksid seostamist linnageograafia ja linnaplaneerimisega, et ehitatud keskkonna arendamisel selle valdkonnaga osataks arvestada ja oleksid teatud teemade kontroll-nimekirjad. Eriti vajaksid senisest põhjalikumat analüüsi loomeinimeste tegevusruumid, töö, vaba aja, kodu geograafia ning hinnangud linnaruumile, kaudselt sõltub loovisikute hoiakutest kogu sektori tulevik.
4. Põhjalikult tuleks analüüsida teadustöid Euroopas ja mujal maailmas toimuvatest protsessidest linnade arengus ja loomemajanduse muutumises. Tallinna loomemajandust peaks tutvustama rahvusvahelises teadusajakirjanduses ja konverentsidel.

Kokkuvõte

Töös anti ülevaade Tallinna loomemajanduse andmebaasi koostamisest ja selle põhjal teostatud esmasest analüüsist. Kokku on tänaseks andmebaasi kantud 2756 loomekollektiivi, andmebaas vajab jätkuvat täiendamist, kontrolli ja põhjalikke välitöid ruumilise tegelikkuse kaardistamiseks. Siiski arvavad autorid, et andmebaasis on esindatud vähemalt 90% loomekollektiividest, sh kõige olulisem osa neist. Lisaks andmebaasi pideva täiustamise meetmetele on vajalik luua loomemajanduse ettevõtete internetikaart, et huvilistel oleks võimalik ettevõtteid leida ja koostööd arendada. See võiks olla Tallinna tegevus kultuuripealinna abimaterjali väljaarendamisel.

Loomemajanduse andmebaasi analüüs tõi välja enamuse loomekollektiivide koondumise Vanalinna ja kogu kesklinna piirkonda. Vanalinnas paiknevad ettevõtted on väiksemad kui mujal linnas, mitmekesisus on aga suurim. Suurema osa loomekollektiivide käive oli 2004. aasta seisuga üle 600 000 krooni, ulatudes 220 miljoni kroonini. Loomekollektiivides ei ole sageli ühtegi ametlikku töötajat, mis ei kahanda aga nende väärtust. Suurimad ettevõtted olid 100-200 töötajaga.

Töö lõpus on välja toodud ettepanekud loomemajanduse andmestiku paremaks haldamiseks tulevikus, loomemajanduse arendamiseks vajalikud suunad ja seosed linnaplaneerimisega ning võimalikud uurimissuunad tulevikuks. Loomemajandus on oluline osa kaasaegse linna majandusest ja elust ning see on täitmas traditsioonilisest tootmisest tühjenevat linnaruumi. Koos turismimajandusega on loomemajandus üks kiiresti arenev valdkond, mis vajab potentsiaali rakendamiseks suurt tähelepanu.

Kasutatud kirjandus

Ahas, R., Mark, Ü. ja Kalle, H. (2004) Sotsiaalne positsioneerimine muudab geograafiat ja ühiskonnateadusi. *Akadeemia,* 3**,** 508-529.

Ahas, R. ja Mark, Ü. (2005) Location based services – new challenges for planning and public administration? Futures, 37(6): 547-561.

Ahas, R. ja Silm, S. (2006) Tallinna tagamaa uusasumite elanike ajalis-ruumilise käitumise analüüs. Tartu Ülikooli Geograafia Instituut, Tartu, lk. 163.

Eesti Konjunktuuriinstituut. (2005) Eesti loomemajanduse kaardistamine ja analüüs. Tallinn, 378 lk.

Eesti Tuleviku-uuringute Instituut (2005a) Ettevõtted tehnoloogiatihedas majanduses. Kuidas tulla toime rahvusvahelises ärikeskkonnas ja kujundada tarvilikke kompetentse. Tallinn.

Eesti Tuleviku-uuringute Instituut (2005b) Loomemajanduse arendamine Eestis – ettepanekud tulevikuks. Tallinn, 99 lk.

Gibson, C. ja Kong, L. (2005) Cultural economy: a critical review. *Progress in Human Geography,* 29**,** 541-561.

Herkül, K. (2005) Viisaastak aastaga. *Postimees,* 1.06.2005. (http://www.postimees.ee/010605/esileht/kultuur/167576.php)

Keskküla, A. (2004) Tagurpidi arvestused. *Postimees,* 22.01.2004. (http://www.postimees.ee/220104/esileht/arvamus/124589.php)

Musterd, S. (2006) Segregation, Urban Space and the Resurgent City. *Urban Studies,* 43**,** 1325-1340.

Musterd, S. ja Deurloo, R. (2006) Amsterdam and the preconditions for a creative knowledge city. *Tijdschrift voor Economische en Sociale Geografie,* 97**,** 80-94.

Männik, S. (2005) Tallinna loomeettevõtete valmidus klastripõhiseks koostööks. Tallinna Ülikool, sotsiaalteaduskond, filosoofia osakond. Magistritöö.

Lisad

Lisa 1. Tallinna loomemajanduse andmetabel

Andmetabel on Exceli failina lisatud aruandega kaasas olevale CD-le.

Lisa 2. Tallinna loomemajanduse aadresside kaardikiht

Kaardikiht on lisatud aruandega kaasas olevale CD-le.